

नमो तस्त भवतो अरहतो लभ्मासमुद्धरस

आनन्द भूमि

THE ANANDA BHOOMI
[BUDDHIST MONTHLY]

एक प्रतिको रु. ३/- वार्षिक ग्राहक शुल्क रु. ३०/- आजीवन ग्राहक शुल्क रु. ३००/-

ब्रह्मसम्बत् २५३६
नेपालसम्बत् १९९३
दर्ज २०

सिपुही
सिल्ला इव
अंक १०

ब्रिकमसम्बत् २०४६
1993 A. D.
Vol. 20

माघ
February
No. 10

“आनन्दभूमि” जानकारी

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी विहारगृठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालको पहिलो बुद्धधर्म सम्बन्धी मासिक पत्रिका हो । यो प्रत्येक पूर्णमासिको दिनसम्मान निस्कर्नेछ । जुनसुकै महिनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ ।
- (२) यो आनन्दकुटी विहारगृठीको मुख्यपत्र हो । यसमा बुद्धधर्मसँग सम्बन्धित विषय छापिनेछ ।
- (३) लेखकहारा प्रकट भएका कुनैपनि विचारमा लेखकको उत्तरवायित्व लेखकमै हुनेछ, सम्पादकमण्डल हुनेछुन ।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपालभाषा र अंग्रेजीमध्ये कुनैपनि भाषामा लेख पठाउन सकिन्छ र पठाइएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्न तसकिने भएको ले प्रतिलिपि आफूसँग राखी पठाउनु वाञ्छनीय छ ।
- (५) लेख पठाउंदा पूरा साइजको कागजमा एकापटि मान्न लेखेर पठाउनुपर्नेछ ।
- (६) ग्राहकशुल्क, विज्ञापन तथा प्रबन्ध सम्बन्धी पत्र व्यवस्थापकको नाउंमा आनन्दभूमि कार्यालयमा पठाउनुपर्छ । पत्रव्यवहार गर्दा आपनो ग्राहक संख्या तथा नाम र ठेगाना राख्री लेखिएको हुनु जरूरी छ । ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक महिनाशाङ्काडि व्यवस्थापकलाई सूचना दिनुपर्दछ । पत्रिका समयमा नपुगे लिखित सूचना दिने गर्नुपर्दछ ।
- (७) कुनैपनि लेख प्रकाशित गर्न वा नगर्न अधिकार सम्पादकमै रहनेछ ।
- (८) नेपालका कुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सकिन्छ तर त्यसको लिपि देवनागरी हुनुपर्छ र लेखको सारांश नेपालीभाषामा लेखिपठाउनुपर्छ ।

विषय—सूचि

बुद्धधर्म	
सम्पादकीय	
कान्तिका अप्रदूत	
दयागर (कविता)	
बोतिकवादी बुद्ध र संस्कार	
लुम्बिनी मनोरञ्जन स्थल नहोस्	

१	आनन्दविजय	१२
२	Spiritual Powers and teaching of the	
३	Buddha	१६
६	गुरुषूला	१८
७	विहार मामां वदा	२०
१०	बौद्धातिविधि	२१

आनन्दकुटी विहार

प्रधान सम्पादक

भिक्षु कुमार काशयप

ध्यावस्थापक

भिक्षु अश्वघोष

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

फोन नं २-१२८५५

पोष्टबक्स नं. १४१६

काठमाडौं

कार्यालय

'आनन्दभूमि'

आनन्दकुटी विहार

पोष्टबक्स नं. ३००७

स्वयम्भू, काठमाडौं

फोन नं. २-७१४२०

प्रकाशक

आनन्दकुटी विहार गुठी

आनन्दकुटी, काठमाडौं

नगर-कार्यालय

संघाराम

लुटी, क्षेत्रपाटी, काठमाडौं

फोन नं. २-१५०२०

जसमा सत्य, धर्म, अहिंसा, संयम र दमनावि गुण छ, त्यस्तालाई निर्मल
भइसकेको धीर पुरुष तथा स्थविर भाद्रद्वन् ।

सम्पादकीय

केन्द्रीय दायकसभाको सन्दर्भमा

मुनिन्द्र बौद्धजगत्‌मा केन्द्रीय दायकसभा गठन हुँदैछ । यो किन भन्दा प्रत्येक थेरवादी विहारहरूमा रहेका दायकसभाहरूबीच समन्वय गर्न । राम्रो कुरा हो यस प्रकारको संघ गठन हुनु । दायकसभाहरू विहार संरक्षण र बुद्धधर्म चिरस्थायीका लागि अप्रसर भइराखेको कुरा सर्वसिद्ध छ । अप्रसरतामा उद्देश्य परसरेर गइराखेको व्यवहारमा देखिन आएको छ । विहारमा भिक्षु अनगरिका नै रहने गर्छन् । उनीहरूको लागि चतुप्रत्ययको सुव्यवस्था नै यसको पहिलो कर्तव्य हो । कर्तव्यनिष्ठताको लागि सबै बुद्धधर्मावलम्बीहरू ठूलो चाहना राख्ने गर्दछन् । परन्तु विहार विहारमा दायकसभा कमजोर भई भिक्षु अनगरिका आफैले चतुप्रत्ययको चिन्ता पर्यन्त लिनुपर्ने अवस्था उत्पत्ति पनि भएको छ । कहीं दायकवर्ग भिक्षुहरूप्रति नै हुकुमन चलाउने खाल-

का देखिएका छन् । दायकहरूको सद्भावनामा कमी हुनाले भिक्षुहरू विहारमा विचलित अवस्थामा रही अन्यान्य व्यवहारमा लाग्ने अवस्था पनि खडा भएको देखिन्छ । दायकहरूद्वारा भिक्षुहरू किनिँदैनन् न वेचिइन्दैनन् । भिक्षु-विनाग पालन गराउन समर्थ हुने दायकसभा हुमु आवश्यक छ । दायकसभा तगडा नहुन्जेल विहारहरूको उचित हुनु कम संभावना हुन्छ । मात्र दोपारोपण दायकसभाको काम होइन । जिम्मेदारी नै दायकसभाको मुख्य कर्तव्य हो अनि अधिकार पनि ।

आज गठन हुन लागेको केन्द्रीय दायकसभाले यसतर्फ विशेष ध्यान दिनेछ र मात्र खिचोला र नेतृत्वको होडबाबीमा नलामी बुद्धशासन चिरस्थायी राख्न ठूलो सधाउ पुन्याउनेछ भन्ने आनन्दभूमि आशा राख्दैछ ।

क्रान्तिका अग्रदूत

- कौण्डन्य 'विद्यार्थी'

'इतिहास' त्यो हो जसमा अतीतमा घटेका यथार्थ चित्रण गरिएको हुन्छ र जुन सविध्य- संसारको लागि विकसित हुन् पर्य प्रदर्शन हुने गर्छ । अतः इतिहास विना मानव-जगत्को वास्तविक चित्रण कदापि हुन सक्दैन, यद्यपि इतिहास कात्पनिक (बनावटी) नै किन नहोस् । इतिहास भनेको पुराण होइन । यसमा कल्पनाकृषी पावरवाला दूरवीनले हेनैपनै पुराणमा जस्तै चित्रण गरिएको हुँदैनन् । इतिहास त अतीतमा घटिट यथार्थ घटनाको आधारमा तय गरिएको संवेदनशीलताले भरिपूर्ण विवेकशील व्यक्तिहरूको योगदान र चरित्र-गाथाको श्रृङ्खलाबद्ध नालीबेली हो । हामी इतिहासलाई प्रसिद्ध महापुरुषहरूको व्यक्तित्व र कुतित्वले भरिएको 'कुञ्ज' मान्त सकिन्छ । त्यस्ता व्यक्तिहरूको योगदानले कुनैपनि देश र समाजको अस्तित्व गोरवमय परम्परामा जीवित रहिरहने हुन्छ । ती नै महापुरुषहरूको बौद्धिक प्रखरताले योटा संगलो-युगलाई डोन्याएको हुन्छ । सोही इतिहासलाई पछ्याएर मानव आफ्नो अस्तित्व एवं संस्कृति र सभ्यतालाई संरक्षण-सम्बर्धन गर्न सक्षम हुन्छ । बौद्धिक र महापुरुषहरूले नै इतिहासमा अनेको मोडहरूलाई निम्त्याएका हुन्छन् । यिनीहरूको व्यक्तित्व र योगदानबाट नै मानव-समाजलाई सश्य हुने र सुधारिने सुसौमाय मिल्दछ । मानव-सभ्यता मानव-विवेकको उपजबाट नै कलीभूत भएको हुँदा मानव-सभ्यताको विकसित रूप नै महापुरुषहरूको विवेकको परिणाम हुन् ।

मनो स्वीकार्नुपर्ने हुन्छ । त्यसर्थ सही दृष्टिकोणात्म-कतामा भने हो भने थुँगा-थुँगा बौद्धिक वर्गको चरित्रमिली मालाहपी 'इतिहास' बन्न पुराण ।

"महाभानव बुद्ध" (पूर्ण विकसित पुरुष) पनि एक ऐतिहासिक महापुरुष हुन् । आजमन्दा करीब २६०० वर्षअगाडि नै बुद्धद्वारा प्रतिपादित बुद्धधर्म दर्शन एवं संस्कृति र सभ्यताले पनि आधुनिक, इतिहासमा आफ्नो स्थान घोगटेको छ । अतः आधुनिक 'विश्वको इतिहास'-मा बुद्ध, बुद्ध-धर्म एवं दर्शन अनि बौद्ध संस्कृति र सभ्यतालाई पूर्णरूपेण समेटेको नभइदिंदो हो त विश्व-इतिहास पूर्ण नभई घधूरो, भासक (अपाङ्ग) हुन जाने यिथो । स्वभावतः यदि विश्व-इतिहास भासक हुन्छ भने त्यो मानव विश्वको इतिहासमा ठूलो कलंक बन्न पुराण ।

विदेशतः इतिहासमा क्रान्तिले आपने महत्त्व र विदेशताको उच्च स्थान घोगटेको हुन्छ । "यथात्थ-तिमा परिवर्तन हुनु नै क्रान्तिको परिभाषा हो ।" आधुनिक विश्व-इतिहास गहिरएर नियात्त्वा हामी अनेकानेक क्रान्तिको दारेमा विस्तृत आध्ययन गर्न पाउँछौं । क्रान्तिलाई हामीले विर्जिनियले हेर्दा विनिज्ञ प्रकारका क्रान्तिहरू छन् तर यदि नरसंहारपूर्ण (शोषण-दमन) हुन्छ भने त्यो मानव-जगत्को लागि 'प्रतिकूल' ठहर्छ र मानव-जगत्को उत्तरोत्तर विकासशीलतामा आधारित क्रान्ति भने 'अनुकूल, ठहर्छ । यसर्थ अनुकूल वा सही

आन्तिका प्रप्रदूत मानव विश्व-इतिहासमा कहीं कर्ते आउँछ भने उनी हुन— गोतम बुद्ध। राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक, धार्मिक विषमता वा प्रेसमानता र विरोधाभासले पूर्ण विषय परिस्थितिले जकडिएको समाजले बुद्धको अभिवलाई ★ निम्नयाएको यियो । अतः बुद्धसो उदय समय-परिस्थितिको (समय सार्वेक्षित) मात्र अनुरूप भएको हो ।

आधुनिक भाषामा भन्दा बुद्ध ग्रामूल परिवर्तन-बादी मात्र नभई सच्चा-महान् क्रान्तिकारी व्यक्ति पनि हो । “सनातनीहरूको सामन्ती बलिप्रथा, पुरोहितवाद, (ब्राह्मणवाद), ईश्वर-आत्मवाद, यज्ञयागादिमा खाद्यान्नको दुरुपयोग, रुदीवाद र अन्धविश्वासमा आधारित लिङ्गभेद र वर्णव्यवस्थाको भेदभाब, आर्थिक एवं सामाजिक शोषण-दमन” आदि आदिको विरुद्ध ढलो नारा दिई आजभन्दा २५०० वर्षगाडि ने मानव विश्व समक्ष व्यापकरूपमा आन्दोलन गरी “मानववादको” सृजना गर्ने जो कोही प्रथम महान् नेता छ भने वहाँ बुद्ध ने हुन् । बुद्ध संसारमा मानव-मानवताका बीच समानता हुने पर्छ भन्ने कुरामा पक्षपाती हुनुहुन्छ । जन्मने वित्तिकै कुनैपनि व्यक्ति (मानिस) पूज्य हुँदैन र निन्दनीय पनि । बुद्ध स्वयं वसलसूत्रमा भन्ते हुन्छ—

“न जच्चा वसलो होति— न जच्चा होति ब्राह्मणो । कम्मना वसलो होति— कम्मना होति ब्राह्मणो ॥★

अर्थात्— “जन्मबाट कोही न ब्राह्मण (पूज्य)— न चण्डाल ने हुन्छ, सुकर्मबाट ने मानिस ब्राह्मण हुन्छ भने दुष्कर्मबाट ने चण्डाल ।”

★ बुद्धको जन्म ६२३ इ.पू. (५०५ वि.पू.) मा भयो र ८० वर्षपश्चात् ५४३ इ.पू. (४२५-४२६ वि.पू.) मा महा-परिनिर्वाण भएको यियो ।

★ सुत्तनिपात (उरगवग्ग)

आधुनिक युग— “स्वतन्त्र, चिन्तन र मननको युग ।” बुद्ध स्वतन्त्र, चिन्तन र मननका अप्रदूत पक्षघर थिए । सही अर्थमा कुनैपनि मानव-जातिलाई स्वतन्त्र, चिन्तन र मनन गरी पूर्णरूपैः स्व-अभिव्यक्त गर्ने स्वतन्त्रता नभएसम्म नौला-नौला दर्शन, विचारधारा र सिद्धान्तको विकास (निष्पादन) ने हुन् सदर्दैन । युक्ति तंक र स्व- अन्तर्चेतनाले अनुभूति कुरा मतलाई मान्युपर्छ भन्ने “स्वतन्त्र चिन्तनको” नारा आजभन्दा २५०० वर्षगाडि, प्राचीन युनानी (ग्रीस) दार्शनिक-हरूभन्दा पनि पहिले मानव-विश्वमा सर्वप्रथम” स्वतन्त्र, चिन्तन र मनन” को आन्दोलन (नकारात्मक... ...प्रतिविद्वाह) इन्काउने व्यक्ति पनि बुद्ध ने हुन् । बुद्धले विचार स्वतन्त्रतामा यति ठूलो स्थान दिनुभयो कि त्यति पहिले संसारमा कोही पनि धर्म संस्थापक, महात्मा-विचारक र महान् नेता कहलाईएकाहरूले पनि दिएको छैन । विचार स्वतन्त्रतालाई इङ्गित गर्दै वहाँ भन्नुहुन्छ—

“सुनेको कुरामा मात्र पनि विश्वास नगर तथा परम्परागत भन्दैमा सत्य सम्झने नगर । अधिकांश व्यक्तिहरूले स्वीकार गर्दैमा त्यसमा प्रतीत नहुनू । तिमी-लाई गुरुले उपदेश दिँदैमा स्वीकार नगर, अवितु मात्र तिझो निम्न नभई समस्त विश्वको कल्याण (स्वयं) हुने भए (रहस्यपूर्ण) मात्र त्यसलाई ग्रहण गरी व्यबहार गर । केवल भन्दैमा पनि आँखा चिम्लेर स्वीकार्ने नगर । विवेक र विचारले परीक्षण गरी यस्ते भनेको जस्तो ठहरिएमा र चित बुझेमा मात्र स्वीकार्न् । मेरो कुरा स्वीकारेत भनी मलाई कति पनि दुःख (अपर्योग) लाग्ने

(राहुल सांकृत्यायन-बुद्धचर्या... ... ...)

छन ।” ★ बुद्धले कहिलेपनि स्व सन्देश प्रचारार्थ “विश्वास र करकाप” को नारा लगाएनन् पनि । यही ने बुद्धिजीवीहृका निमित बुद्धको शुभ-सन्देश हो ।

बुद्धले कही— कतंपनि ईश्वरको पुत्र वा दूत भनी दावी गरेका छैमन्, अपितु वहाँले आफूलाई सदा मानव-प्राणीको रूपमा स्वीकारनुभएको छ । यही . . . विश्वमा विद्यमान अन्यान्य धर्म र बौद्धधर्म बीच ठूलो अन्तर कुरा (तथ्य) हो । सर्वविदित ने छ कि अन्यान्य धर्मका धर्मसंस्थापकहरूद्वारा ईश्वर, ईश्वरको पुत्र छ । दूत भनी स्वप्रलाई दावी गर्दै अलौकिक सर्वशतिमान विश्वमा क्रायम गरेर गएका छन् ।

बुद्ध “क्षणिकवादी” हुनहुन्छ । संसारको सम्पूर्ण वास्तविक घटनुहरू धर्मिक हुन् । जुन क्षणिक ने छन त्यो वास्तविक होइन । यही “अनितयाद” हो । ✎ वहाँको क्षणिकवादलाई आधुनिक वैज्ञानिकहरूले स्वीकार्त्त पन्यो, सर्थैव अनीश्वरवाद र अनात्मवादलाई पनि । बुद्ध भन्नुहुन्छ— “जतिपनि प्रकाश (विकास रूपी) छन् ती सबै स्वयं मानवकै हातमा छ— जस्त्रानुहृप मानव कोही— कसैमा पनि आत्म-निर्भर हुनु आवश्यक छैन । अता हि अत्तनो नाथो × अर्थात् आपनो मालिक आफै; आपनो दीप आफै; आफूलाई आफूमन्दा अरु (आदृश्य-मान) कोही कसैको पनि मालिक छैन । त्यस्तै “तुम्हे हि किच्चं आत्म-प्रव्याप्तारो तथापता”★ अर्थात्— प्रयत्न त तिमीहरू आफै गर्नुपर्छ, तथागतहरू (बुद्ध) त मार्गदर्शन-

कमाव हुन्, प्रस्थान (उत्साह) गर्नु— मगर्नु आ-आपनो खुशी ।” यसरी वहाँले कसैलाई पनि लोभ र भयमा न केसाई मानव-स्वविकासमा ठूलो जोड दिनुभएको छ ।

बुद्धको सिद्धान्त (दर्शन) केवल सामाजिक र ध्यावहारिकतामा माव आधित छन, परन्तु दार्शनिक र वैज्ञानिक तथ्यले पनि परिपूर्ण छ । सारांशतः “दुःख र दुःखबाट मुक्ति नै बौद्धधर्म हो ।” O बुद्धले तृष्णा वा आवश्यकमन्दा बढी इच्छा-आकांक्षा गर्नुलाई दुःखको मूल कारण (हेतु) हो भन्नुभएको छ । बुद्धको सिद्धान्त अनुरूप भोका-प्यासीले खाद्यान्नको इच्छा गर्नु, गृह-विहीनले आवास स्थलको इच्छा गर्नु र निर्वस्त्रीले वस्त्रको इच्छा गर्नु तृष्णा कदपि हुन सञ्चिन्तर यद्यपि आवश्यकमन्दा बढी खाद्यान्न, आवास-स्थल र अन्यान्य कुराहरूको इच्छा गरेसा त्यो तृष्णा वा दुःखको मूल कारण बत्त पुर्छ । त्यसर्य बुद्धले व्यक्तिगत सम्पत्ति र योवेण-नीतिलाई कहिलेपि कतंपनि प्रोत्साहन (स्थान) दिनुभएन । ✎

आधुनिक विश्व— मानवजगत्लाई अहिसात्मक कान्ति (शान्तिपूर्ण परिवर्तन र उन्नति, अनिवृद्धि) को खाँचो छ, जुन आवश्यकता परिपूर्तिको लागि बुद्ध स्वयंले संबध्यवस्था तथारी राजनीति (विश्व) क्षेत्रमा ठूलो योगदान पुर्याए । बुद्धले मानव-आवश्यकता (वस्तु) उपभोग गर्ने क्रममा सीमितता त्याई तंत्रवाद स्थापना र सञ्चालन जसको निस्त्रिभ्यो त्यो नमूना र प्रेरणा विश्व सामूहिकरात् भइदिएको छ । बुद्धधर्म संघ-को धर्म हो । संघको अर्थ सु-सम्य समाज र समाजको

★ कालाम सूत्र

✎ राहुल-जीवन संघर्ष (विचार-भीमराव अम्बेडकर)

× धर्मपद-गा. नं. १६० (अत्तबग्नो)

O धर्मपद-गा. नं. २७६ (मग्न बग्नो)

✎ संयुक्त निकाय

★ रचना— निकु अभ्ययोद

समाप्ति ने विश्व हो। अतः बुद्धधर्म विश्वधर्म हो—
जसमा विश्वलाई कल्याण गर्ने सकिने उपाय र अन्ध-
विश्वास एवं रूढीबाद रहित तथ्यकुराहु। अन्तनिहित
छ।

बुद्ध बुद्धधर्म र दर्शनलाई आज हामीले नौलो
दृष्टि राखी अंगाल्परेको छ। उहिलेको समय अतीत
भइयो, आजको समय वर्तमान ने छ र भोलिको समय
भविष्य भई आउने ने ह— तर सबै परिवर्तनशील (सबै
अनिच्च) त अवश्यमेव पवि हो। आधुनिक समाजमा
पनि सामाजिक घसमानता, आर्थिक शोषण, लिङ्ग-वर्णमा
भेदभाव कुरीतिप्रथा र व्यवस्था आदि कुत्त्व जीविता-
वस्थामे विद्यमान छ। अतः २५०० वर्षअगाडि देखि त

बुद्ध-दर्शन (सिद्धान्त) पुरानो भएको छैन किनभने उनको
दर्शन ने त्यस्तो... ...विषक्षी थियो। जे होस— बुद्धले
जुन आँखाले विश्व र मानवसमाजलाई हेनैभद्रो, त्यही
आँखाले हामीले हेनैपरेको छ। यसो गर्दा हेरेर पाइने
बस्तुमा अन्तर् हुने सुनिश्चित छ कारण उहिलेको र
आजको समाज फरक भैसक्यो। त्यस्तै समस्या र
आवश्यकताहरू पनि फरक भैसके। यस कुरालाई दृष्टि-
गत गर्दा “कान्तिका अग्रदूत” नेपाल आमाका सुपुत्र
महान् विभूति गौतम बुद्धको संस्मरण मानव-विश्वको
इतिहासमा सदा-सर्वदाको लागि अमिट रहिरहने कुरा
स्वतः सिद्ध छ।

दया गर

- अमृतमान शाक्य

इटुम्बहाल

भगवान् हे शान्तिका पुजारी !
दुःखीमाथि दया गर
अनाथमाथि उभिइदेऊ ।
धर्तीमा म हुके
मेरो भन्ने केही छैन रहेछ
मानवप्रति दया गर ।
हे करुणाका खानि !
राग, बप र मोहबाट पार लगाइदेऊ
तृणारूपी जंजालबाट अलग पारिदेऊ ।
शील, समाधि र प्रज्ञावान् होअौं
ज्ञानको डुङ्गामा वसी
भवपार गर्न पाओं
हे भगवत् ! दया गर ।

(बर्ष २०, अंक ९ बाढ क्रमः)

भौतिकवादी बुद्धि र संस्कार

- पुरुष शाक्यवंश

आधुनिक विज्ञान से वातावरणमा विकास भएका सूक्ष्म विज्ञानको सन्दर्भमा दृष्टिगत गर्दा बुद्धिमं र विज्ञान एक अर्कोर्णग अनि नजदिक ध्रुवीकरण भइरहेका तथ्य विज्ञानको सूक्ष्म र महत्वपूर्ण आम उपयोगी वस्तु-हरूको आविष्कार भएको र बुद्धको सूक्ष्म उपदेशहरू-बाट प्रमाणित हुन आएको छ । जस्तो रेडियो, टेलिभिजन, कम्प्युटर, टेलेकस, टेलिप्रायास इत्यादि अति सूक्ष्म माध्यमद्वारा प्रचार प्रसार गर्ने विधि हो । यस बाहेक हिजो आज अति चाँचित विवरणहरूमध्ये वातावरणीय रोग-का किटाणुहरू (Virus infection) पनि अति सूक्ष्म पदार्थमध्ये एक हो । हिजो अस्तिसम्म रोगहरू अपुष्ट खाना आसपासको छर छेमेझीहरूबाट सरेर आएर रोगी-को सम्पत्तिबाट रोग सरेर आउने विश्वास गरिन्छ तर आज हावा, सूर्यको किरण र समस्त वातावरणबाट नै हुन सक्ने विश्वास गरिएको छ । यसबाट यो प्रष्ट हुन्छ बुद्धले देख्नुपराको धर्म अति सूक्ष्मतम छ र अति विज्ञाल छ जुन आज विज्ञानले एकपछि अर्को विस्तार विस्तार ब्रमाणित गर्दै ल्याएको तथ्यलाई विचार गर्दा बुद्धिमं अरु सम्प्रदायहरूको धर्मबाट अलग भएको वैज्ञानिक बन्ह हो ।

मानिस आफूले देखेका सुनेका कुराहरूलाई मात्र प्रत्यधिक महत्व र आस्था राख्ने गर्छ र आफूले नदेखेका र नसुनेका कुराहरूलाई सन्देहको नजरले देख्ने गर्छ । यसरी आफूले देखेका विवरलाई मात्रलाई सत्य मान्ने र नदेखेका विवरलाई सन्देह गर्नु बाध्यता हुनुपर्ने कारणले आज मानिसलाई अति सीमित ज्ञानको घेराभित्र प्रवस्थित घरेको छ कारण आँखा, मानिसले सोचे जस्तो सबै सानो ठूलो पदार्थलाई देख्न सक्ने वस्तु होइन । ठूलो पदार्थको रूपमा आँखाले दस, बीस माइलको दूरीकम्तमको यस पृथ्वीको भूमागलाई देख्न सक्छ त्योभन्दा परको भागलाई प्रष्टरूपमा देख्न सक्दैन् त्यस्त सानो तथा सूक्ष्म पदार्थको हकमा वैज्ञानिक जेठ महिनामा घामले अति सुकेको बाटोमा भोटर गुराउँदा जुन धुलो उडेर आउने अतिसूक्ष्म कणहरू छन् त्यही नै आँखाले देख्ने सूक्ष्म पदार्थ हो । यो सूक्ष्म पदार्थ वैज्ञानिकहरूले वर्णन गरेको अणुभन्दा एक लाख गुणा ठूलो छ र भगवान् बुद्धद्वारा बर्णन मरेको “कल्प” वैज्ञानिक अणुभन्दा पनि धेरै सानो छ । अर्को यस चक्रबाल तारा, गंगा, ब्रह्मानन्द सम्बन्धमा आज जुन वैज्ञानिकहरूले वर्णन गरिसकेका छन् त्यो कुनै नयाँ अनुसन्धान नभई बुद्धले त्यस सम्बन्धमा पहिले नै वर्णन

गरिसको विषय भएको एक मोक डामिसले” बुद्धिजम आन्द करमोलजि” भन्ने ग्रादमो लेखमा वर्णन गर्नुभएको छ। वहाँको शब्दमा As startling as it may sound, it remained for Buddhism, for the first time in the history of human thought, to conceive of a Universe meaningfully comparable with that of modern science to convince you of the truth of this last statement, allow me to tell of a Cosmic description that appears in the Visuddhimagga, वैज्ञानिकहरूले उल्लेख गरे अनुसार यस चक्रवालमा भएका हात्तो जस्तो ब्रह्मानन्दमा मात्र जीव हुन सक्ने करौडौं ग्रहहरू छन्। यस बाहेक चक्रवालमा यस्ता ब्रह्मानन्दहरू पनि करौडौं संख्यमा छन्। (Professor Hoyle of Cambridge and also Dr. Stephen H. Doyle of Rand Corporation U.S.A., states in his book, “Habitable planets for man” that in our galaxy alone there are likely to be some 640,000,000 earthlike life-bearing planets and that, besides, there are many billions and billions of other galaxies.) यस विशाल चक्रवाललाई विचार गर्दा हात्तो ग्रांडाले देख्न सक्ने भागहरू नगण्य छन्। यस अर्थले बुद्धिमारा यस चक्रवाललाई ग्रांडाले देखेर वर्णन गरेको होइन, मनको शक्तिमारा हो। यो हो चक्रवाल सम्बन्धमा। अब हात्तो सूक्ष्म सम्बन्धमा विज्ञानले देखेका र बुद्धले वर्णन गरेका सम्बन्धमा केही चर्चा गर्ने।

नाइल बोहरले सन् १९१३ मा पत्तालगाए अणुसार अनु दुई भागमा छन्। अणुका बीच भागमा गहरी

निकलस हो जसलाई ठूलो खाली भागले घेरिराखेको छ जुन खाली भागमा इलेक्ट्रोनहरू प्रहहरूले सूर्यलाई घम्ने जस्तै चलिरहन्छ। इलेक्ट्रोनको वरिपरि चुम्बकशक्तिका लाइनहरू छन्; यस लाइनहरूने अनुत्रिक्षको भान हुन्छ। (In 1913 Niels Bohr of copenkapen propounded a theory according to which an atom consisted of two parts, a small heavy nucleus surrounded by a large empty region, in which electrons move somewhat like plants about sun. Around the electrons there are lines of magnetic force. The influence of these lines is theoretically Universal.) भयबान् बुद्धले अणुधर्मशिक्षा के छ भनी वर्णन गर्नुभएको छैन तर अणु पनि यस पृथ्वी जस्तै आकाशले बनेको छ। अणुले बनेको यो लोक प्रज्वलित नै प्रज्वलित छ, सारा लोक प्रकम्पितै प्रकम्पित छ। सब्दो पञ्जलितो लोका, सब्दा लोको पकम्पिता। यसबाट यो प्रमाणित हुन्छ कि बुद्ध एउटा महान् वैज्ञानिक हो र वहाँसे प्रतिपादन गरेको धर्म पूर्ण वैज्ञानिक हो।

बुद्धपछि विज्ञानको ग्राविष्टार नभएको कारण धर्मलाई बुझन नसकी विस्तार बोद्धहरू वंदिक धर्ममा आकर्षित हुँदैगयो। यो स्वाभाविक हो त्यस बछत यो धर्म मानिसको मस्तिष्कले सम्झने धर्म नै होइन त्यसकारण बुद्धले धर्म सिद्धान्तमन्दा आचरण गर्ने मा बढी जोर दिनुभएको हो। यो कुरो प्रकाश वज्राचार्यद्वारा बुद्ध र बुद्धपछि भन्ने किताबमा लेख्न भएको बाट बढी प्रष्ट हुनेछ” बुद्ध एकपल्ट एउटा जड्ढमा गइरहेको बेला केही रुखका पातहरू टिपेर निज हरूलाई भन्नुभएको थियो कि जसरी जड्ढलका सम्बन्ध

पातहरूको ग्रागाडि मृदुमा भएको पात नगण्य छ, त्यस्तै बुद्धिसंग प्रकृति सम्बन्धी असीमित ज्ञान छ तर वहाँले जीवनमा उपयोगी ज्ञानहरूको मात्र प्रकाश पार्नुभएको छ। यसबाट बुद्धधर्म बोद्धहरूले बुझन नसकेको प्रवृट्ठ छ। पछि गएर यो धर्म बुद्ध जन्मेको देश नेपाल र हिन्दुस्थानमा लोप हुँदै गयो। हिन्दुस्थानमा कर्यां बुद्धमन्दिरहरू हिन्दूमन्दिरमा परिणत भएका छन्। नेपालमा पनि एक दुई मन्दिरहरू हिन्दूमन्दिरमा परिणत भएका अवश्य छन् तर हिन्दुस्थानमा जस्तो होइन। नेपालमा मन्दिरहरूमा र विहारमा नित्य पूजा गर्ने, पाठ गर्ने, नामसङ्गीती पाठ गर्ने र भजन गर्ने इत्यादि परम्परा संस्कारहरू कायम हुँदै आएको ले विहारमा अवस्थित बुद्ध अथवा लोकेश्वर र ग्रन्थ विभिन्न देवदेवीहरूको नाम नचिन्ने अवस्था भइसकदा पनि हिन्दुस्थानमा जस्तै बुद्धविहार नै ह्यासिने अवस्था आएको छैन। नेपालमा बौद्धपरम्परालाई कायम गर्ने सम्बन्धमा माथि उल्लेख गरेका परम्पराहरूको ठूलो हात भएको दाढीका साथ भन्न सकिन्छ। नेपालमा बुद्धधर्मको अन्तिम अवस्था आइसकेको अवस्थामा झन्दै आजमन्दा साढौ सत्री वर्ष पहिले त्वासाबाट लामा भिक्षुहरू र सिलोनबाट भिक्षुहरू आई नेपालमा बौद्धप्रवचन गर्ने गरेको ले पुनः बौद्धधर्म नेपालमा पुनरावलोकन भयो। आज बुद्धधर्म नेपालमा परिपक्व अवस्था नभए पनि धर्म नै ह्यासिने अवस्थामा छैन। आज विज्ञानको विकास भएको कारणले विना प्रचार प्रसार बुद्धधर्मलाई मानिसहरूले, ग्रहण गर्दै आएका छन्। बुद्धधर्मलाई प्रहण गर्ने राष्ट्रहरूमा युरोप र अमेरिका अप्रवर्त्तिमा छैन। यसका ज्वलन्त प्रमाण अस्ति भरखरमात्र अमेरिकाको लस अन्जेलसमा भएको बौद्धसम्मेलन हाज्रा सामूहिक घटनाको रूपमा छ।

आज बुद्धधर्म हिन्दुस्थान, नेपाल, चीन र अरु

एशियाली अविकसित देशहरूबाट फलन फुलन नसकी द्यनीय अवस्थामा गुञ्जैदै गएतापनि यो वैज्ञानिक र सत्य धर्म भएको कारण देश विदेशमा यस धर्मको प्रतिष्ठा दिन पर दिन बढ्दै गएको छ। यस अर्थले आज बुद्धधर्म वैज्ञानिक जगत्तमा सत्यधर्म भएको प्रमाणित भइसकेको छ तर धर्मको उद्देश्य केवल सत्य प्रमाणित गर्ने लक्ष्य होइन। धर्मको मूल्य उद्देश्य दुःखबाट मुक्त गर्नु हो, यस संसारबाट मुक्त हुनु संस्कारको छेदन गरी जन्म, जरा र मरणबाट मुक्त भई अर्हत् पद ज्ञान गर्नु हो। आज विज्ञानको विकास भएको कारणले त्यो अर्हत् पद ज्ञान गर्न सक्ने निश्चित समय बौद्धहरूको समक्ष प्रत्यक्ष रूपमा आएको छ। त्यो समय बौद्धहरूले हीनयान, महायान, बज्रायान, र विभिन्न सम्प्रदायहरूमा विभाजन भएको सम्पूर्ण बौद्धहरूले आपनो आपनो सम्प्रदायमात्र सत्यधर्म भएको कटूर संस्कारलाई त्यागिने बेला आएको छ साथै बौद्धविद्वानहरूले हिजो आज अपनाइ आएका विभिन्न सम्प्रदायहरूमा आलोचना प्रति – आलोचनाको भावलाई विसी समान आदर्शको भाव विकास गरी मात्र बौद्ध सम्प्रदायको उन्नति गर्ने प्रचार गर्ने संस्था बढाउने भावलाई पनि त्यागी वैज्ञानिक आधारमा शुद्धधर्म बुद्धले प्रतिपादन गरेको धर्मलाई नै खोजी गर्दै शुद्धधर्मको आधारमा आस्था र श्रद्धा उत्पन्न गराई बुद्धले देखाउनभएका मार्गलाई नै मनन गरी अर्हत् लाभ गर्न सक्नुपर्छ। केवल बौद्धहरूको संख्या वृद्धि गर्ने र वैज्ञानिक र सत्यधर्ममात्र प्रमाणित गरेर अर्हत् बनाउन सकेन भन्ने जति विशाल जनधर्म वैज्ञानिक र सत्यधर्म भएपनि कुनै अर्थ छैन। सय वर्ष जीउनुभन्दा एक दिन शुद्धधर्मलाई ग्रहण गर्नु नै उत्तम छ भन्ने भगवान् बुद्धको महावाणीलाई कदर गर्नु उचित छ।

लुम्बिनी मनोरञ्जन स्थल नहोस्

- भिक्षु विमलानन्द

लुम्बिनीलाई कुन द्विसातिर लगेमा यो पवित्र पावन भूमिको अस्तित्व र वर्यादा रहनेछ र महत्वपूर्ण हुनेछ । कुन दृष्टिकोणले लुम्बिनीमाथि हेर्दै । यो विचारणीय कुरा हुन् ।

श्री ५ को सरकारको दृष्टिकोणले र सामाजिक दृष्टिकोणले तथा अन्तर्राष्ट्रिय दृष्टिकोणले त लुम्बिनीलाई पर्यटन भूमि गर्ने तर धार्मिक र आध्यात्मिक दृष्टिकोणले शान्तिका अग्रदूत महामानब बुद्ध जन्म भएको यो पवित्र पावन भूमिलाई धार्मिक रूपमा सपार्नु दिश्व बौद्ध लोकलागि महत्वपूर्ण देखापर्दछ किनकि यो धार्मिक स्थल दर्शनायां आउने स्वदेशी र विदेशी जनता धार्मिक चेतना मनमा बोकेर आउने गर्दछन्, कुनै ठूला ठूला महल, भवनहरू र फुलबारिका बांगचा हेर्नेलाई स्टीम बोटबाट नहरको मनोरञ्जन गर्नको लागि होइन, केवल एकमात्र विचारधाराले आउने हुन् शुद्ध बुद्धको जन्मस्थल दर्शन गरी पुण्य साधन गरी जानको लागि तर दुःखको कुरा हो आकर्षन देशका जनताहरू पवित्र धार्मिक दृष्टिकोणले नग्राई स्वयम्भवरको लागि र मनोरञ्जन पिकनिक मनाउनको लागि आएर जाने गरेको देखापर्दछ । यसबाट धार्मिक आध्यात्मिक स्थललाई कति पवित्र पार्ने हो जनताले सोच्नुपर्ने कुरा हो र यस्तै किसिमले आउनेहरूको

संख्या दिन पर दिन बढ्दै गएमा पछि हुँदा यो पवित्र पावन भूमिले दिग्डिलाङ्कालीको रूप अवस्थाने धारण गर्नेछ । समयमै यस्तो स्थितिलाई सरकारले, विकासकोषले र धार्मिक संस्थाहरूले ध्यानमा राखी वातावरणलाई सुधारेमा लुम्बिनी विकासको योजनाबाट हुने विकास सार्थक हुनेछ ।

देश विदेशबाट आउने जाने तीर्थयात्रुहरूले त के आपने स्वदेशी यात्रुहरूले पनि लुम्बिनीमा कुन कुन तरिकाले के के गरी जाने रहेछ भन्ने बारेमा याहा पाउन्न होला किनकि एकछिन एक घटा एक रात यो पवित्र पावन भूमि दर्शनको लागि आउँछ र पनि अनि यो पवित्र स्थल भूमिमा के कस्तो हुने रहेछ भनेर कसरी याहा पाउला ?

जे भएपनि लुम्बिनीलाई पर्यटनभूमि गर्नुका साथे धार्मिक र आध्यात्मिक स्थल गर्नेतर्फ सरकारले र जनताले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नु अति ने आवश्यक छ ।

लुम्बिनी विकासकोष अहिलेसम्म जुन धार्मिक स्थल निर्माणको लागि छुट्याएका जग्गा जमीनहरू छन ती जग्गा जमीनमाथि धार्मिक मन्दिर विहार र आध्यात्मिक स्थलको लागि भनी छुट्याइएका जमीन जग्गामा केवल दर्जे दिन खरबारी मात्र देखिन्थ । धार्मिक स्थल-

बनाउनुको बदला सामाजिक दृष्टिकोणलाई सुहाउने पुस्तकालय भवन र म्युजियम भवन जड्हलका बीचमा खरबारीका बीचमा स्थापना भइसके। अनि शुद्ध बुद्ध जन्म भएका पवित्र पावन अशोकस्तम्भ मायामन्दिर देखि वरिपरि अरु धार्मिक स्थल मन्दिरहरू देख्न नपाएमा के त बोद्ध जगत्लाई विकास कोषले विश्वास पार्न सक्ला त ?

धार्मिक दृष्टिकोणले आउने जानेहरूलाई धार्मिक कला कृतिले सुसज्जित भएका विहार मन्दिरहरू र आध्यात्मिक भावना जागरण गर्ने ध्यानभावनाका केन्द्र स्थान हेर्न पाएमा देख्न पाएमा विकासको महत्त्व पनि बढ्दै जानेछ ।

काठमाडौं शहरमा र अरु सहरमा धर्मनिरपेक्षको बारेमा चर्चा गरेको, माइक फुकेको सभामञ्चमा उद्घोषण गरेको, पवित्रिकामा पनि प्रकाशित भएमा लेखहरू र भित्ता भित्तामा पाम्फलेट पोस्टरहरू टाँसिएका देखापरे यस बीच लुम्बिनी विकासको लागि पठाइएको धन हो त्यो धार्मिक धनप्रति आध्यात्मिकरूपले प्रयोग र धार्मिक क्षेत्रलाई पाउने विदेशी धन पनि अस्वीकार गरे भन्ने बारेमा धेरे चर्चा भएको पत्र पत्रिकामा पढ्न पाइन्छ ।

लुम्बिनी विकास सम्बन्धमा बाहिर चर्चा गर्नुभन्दा विकासमित्र गई लुम्बिनीमा नै केही समय बसी लुम्बिनीको बातावरणलाई अध्ययन गरेपछि गर्नुपर्ने सुधार गरेमा कुराभन्दा काम ठूलो हुने हुन्छ । लुम्बिनी-प्रति भइराखेको अशुद्धाकरणलाई शुद्धीकरण गर्नु र पवित्र पावन पूजनीय स्थलको महत्त्वलाई सुरक्षित गर्नु नेपाली हामी सर्वको कर्तव्य र धर्म हो । यहाँको स्थिति अध्ययन गरी निस्पक्षरूपले सुधार गर्ने दिष्टिकोणले यहाँ

केही समय बसी आबाज उठाउने फुक्ने महानुभाव व्यक्ति भएन । बेलाबघतमा आउनेहरूले त जहिले आए पनि लुम्बिनीमा खास विकास भएको देखिएन भनी जात्यन् तर लुम्बिनीको बारेमा चर्चा गर्ने उच्चस्तरीय व्यक्तिहरूले सुनेको भरमा मार्क नभई स्वयम् आई बसी बातावरणलाई अध्ययन गरी आलोचना समालोचना गरेमा त्यसको प्रतिकल अवश्यमेव राङ्गो हुनेछ । यस सम्बन्धमा एकमात्र नेपालको बौद्धकमिटि लुम्बिनी धर्मोदयले पनि खास केही निर्माण कार्य गर्न सकेन । हुन त वहाँ जापानका हाजुआजु भन्ने एक व्यापारी साहूको आर्थिक सहायताबाट स्थानो धर्मशाला र उथानतका नामबाट एक स्थानो गृह निर्माण भएको छ साथै भिक्षुहरूको विनाय श्रनुयार गर्नुपर्ने उपोसथागार पनि बनेका छन् तर विकासको आवाज श्रनुहरू केही महत्त्वपूर्ण निर्माण कार्य लुम्बिनी धर्मोदय कमिटिबाट पनि हुनुपर्ने हो, देखाउनुपर्ने हो त्यसका लुम्बिनी विकास कोष स्थापना भएपछि भएका हक्कहितलाई समेत अतिक्रमण क्षेत्रभित्र लगाइ दिएको हुनाले केही गर्न नसकेको भन्ने धारणा छ ।

लुम्बिनी विकासयोजना स्थापना भएपछि लुम्बिनी धर्मोदय कमिटिले पनि ठूलो माद्रामा नभए पनि केही माद्रामा ग्रापने लोतबाट केही बोद्ध कलाकृतिको विहार र यात्रीहरूलाई आई बसी जाने सुविधा पाउने गरीकन एक दुई भवनको निर्माण गरिसक्नुपर्ने थियो ।

लुम्बिनी धर्मोदय कमिटिले मायामन्दिरको गतिविधिमा केही सुधार गर्नको लागि राखेको बोद्ध विकास कोषले जिकी फालिदिएको हुनाले यसको असर कमिटिले भोग्नुपरेको छ । आशा छ यो स्थल पूर्ण धार्मिक सांस्कृतिक हुनेछ, मनोरञ्जन स्थल हुनेछन् ।

अन्तर्विजय

- राज शाक्य, कालिम्पोंग

आयुष्मान्, अश्वजितलाई बन्दना !” प्रातः कर्मबाट निवृत्त भई आइरहेका अश्वजितले अचानक सुमधुर नारी कण्ठस्वर वृक्षको ओतबाट आएको सुनी फर्की हेरे। अश्वजित छक्क पन्थो। सपना हो कि विपना ! त्यहाँ त त्यही युवती थिई जसलाई उसले हिजो सरोवरमा देखेको थियो तर आज मुण्डत केश, काषाय चीवरमा देखेको आपनो पुष्ट बक्ष प्रदर्शित गरे जै वृक्षलता सम्पत्तिरहेको लिक्षणी उनी अश्वजितको छे उआई ब्रह्मिक कटाक्ष गरी मुसुखक मुस्काई बोलिन्—“मलाई चिन्हौ ?”

“आहू !” अश्वजित उसको मादक दृष्टिरेखि धाँडे प्रयत्न गर्द बोल्यो—“सायद हिजो बेलुकीमात्र संघमा प्रवर्जित भएकी होली।”

“तपाईंको अनुपात सत्य छ, आयुष्मान्” आपनो मृगनयनलाई अश्वजितको दृष्टिरा स्थिर टिकाई भविन्—“मेरो नाम रुपा हो। के नाम पर्यार्थ छैन र ?”

रुपाको उच्छृङ्खल कुराले अश्वजित अकम्कायो। उसले रुपालाई हेन्यो—देख्यो रुपा थक्क उसको छेवेमा आई सृदुल हास्यले हेरी काम दृष्टिको वाण प्रहार गरिरहेकी। आगाह नितन उभिरहेतो अश्वजितको नजर

अनायासे रुपाको उन्नत बक्षमा पन्थो। ऊ विचलित भयो। आफूलाई सम्हाली गम्भीर हुँदै भन्यो—“कल्याण ! भगवान् तथागतले आज्ञा गर्नुभएको छ—‘नामलाई होइन, कर्मलाई महत्त्व दिनुपछं।’

वहाँले ठीकै भन्नुभयो। यसेकारण कर्मके निम्ति मैले संघमा प्रवर्जया लिएकी हूँ।”

“त्यसो भए के तिमीले कामनालाई दमन गरिसकेकी छौ ?”

“मैले कामनालाई दमन गर्न होइन तर कामना पूर्ण जनै उद्देश्यले नै प्रवर्जया लिएकी हूँ।”

“के कामना छ तिम्हो ?”

“तिम्हो संसर्ग”

“के !” अश्वजित तरङ्ग भयो रुपाको कुरा तुनी।

“अश्वजित !” रुपा अहं गढै—“संघमा भेरोलागि भाव तिमी नै आराध्य छौ। तिमीलाई जुन दिन मेरो जनमा निधाचार गरिरहेको देखेकी थिए। त्यसे बेलादेखि नै तिमीलाई चाहेकी थिए। तिमीतित संसर्ग—लाभ प्राप्त गर्नेलाई नै म प्रवर्जित भई आएकी हूँ।”

स्तंभित भई श्रवजित रूपालाई हेरेको हेरेके

ए। रूपाको आसक्तिसमय दृष्टिमा उ विसोहित भयो।

‘मिक्खु बस, म तिमीनाई मेरो दुःख सुनाउँछु ।’

श्रवजित यन्त्र चालित झं चूपचाप बसे। रूपा बोल्दै
गई— “मेरो दुःखको निवारण तिमीबाट ने पाउँछ भन्ने
मलाई लाग्छ ।”

“के दुःख छ तिमीलाई ?”

“काम-दुख !” याचनादृष्टिले श्रवजितलाई
हेर्द भनिन्— “आर्यपुत्र ! म एक दुःखी बाल-विधवा
होै। मेरो जिन्दगी पिंजडाको पक्षी समान छ। तिमी
आफै भन्न यो युवाहृदयने कहाँसम्म धीरज धारण गर्न
सक्छ ? मेरो पनि त अनेक इच्छा छ— जिन्दगीमा
हाँसौं-खेलौं प्रकृतिले दिएको आनन्द रस लिङै। यसे
कारण एक दिन मेरो तिमीलाई आराध्यको रूपमा यो
हृदयमा बसाले। मिक्खु आर्य ! मेरो भावनालाई सम्भव
बुझ। यसे कारण गृह त्याग गरी तिमीलाई पाउनका
निम्नि संघमा प्रवेश गरे। के मेरो इच्छा पूरा गरि-
दिन्छो ?” श्रवजितले देख्यो— रूपाको आर्यचन्द्राकार खुला
आँदामा मादकता भरिएको झं उसलो योवनको उल्लास-
समय आलिगनमा कामगाँ ताचिरहेको।

कामार्थ रूपाले वारस्वार श्रवजितको चम्दन
तित थालित्। श्रवजितको स्तायुर्मा योवनको लुप्त खून
दीड्न थाल्यो। उसलो रोम-रोम पुतकित हुन आल्यो।
उत्तापको कौपिलाकान्दा नरम गादादो स्पर्श पाई श्रव-
जित विहृल भयो। जीवनमा आज प्रथमपलट नारी
स्पर्शको अनुभूति पाएर श्रवजित आपनो संघमलाई
त्यागी अनौठो सुखमा बगिरहे। शहसा त्यसी बेला आच-
कुञ्जको शान्त वातावरणलाई चिर्दै सुपधुर मिक्खु

समूहको—

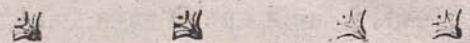
बृद्ध शरण गच्छामि ।

धर्म शरण गच्छामि ।

संघ शरण गच्छामि . . . . .

धनिले श्रवजित चंतर्ययुक्त भयो। स्वप्नबाट

न्युँझे झं हड्डबाई उठेर मतवालासरी लड्डबाई श्रको
दिशातिर भागे तर मिक्खु यशको तेजोमय नेवले उसलाई
पछ्याइरहेको थियो।

“आपुर्मती रूपा !” एक धुनमा हिंडिरहेको
यौवनमयी रूपालाई मिक्खु यशले बोलाए।

टक्क श्रड्डी रूपाले फक्किहेरिन्। मिक्खु यश उसको
सम्मुख थिए। वन्दना गरी शिर निहुराई भनिन्—
“श्रावा भन्ते ।”

“विहान तिमी कहाँ थियो ?”

यो प्रश्नले रूपा जिरिंग भइन्। ड्रू श्रनि भयले
बिस्तारे भनी— “आच्छाकुञ्ज उपवनमा ।”

मिक्खु यशले उसलाई गौरतंग हेरी फेरी प्रश्न
गरे— “अहिले कहाँबाट आउदैच्यो ?”

“भद्रत आनन्द कहाँबाट ।”

“के भन्नो भन्ने आनन्दले ?”

“आज मलाई वहाँले बोलाई उपदेश दिन-
भयो।”

“के उपदेश दियो ?”

“संघमनको।”

“कसरी ?”

“भन्ते, पैतालामा काँडाले घोचे, तारा पृथ्वीलाई
छालले ढाक्कुन्यो भन्ने विचार गर्नु मूर्खता हो, त्यस्ते
मनलाई काम-रागले जस्त गरे काम्प्य बस्तुहरूलाई ने

तष्ठ गर्नु भूता हो ।”

“साधु ! साधु !!” मुख्य भइकन यशले भने—
“किला पंतालमा काँडाले घोचे पृथ्वीमा छाला थोल्या-
उनुको सट्टा अगपने खट्टामा जुता लगाउनुपर्छ होइन ?
यसरी ने मानसिक विकारले पीडित भई काम्य उपदेशको
नष्ठ गर्नु व्यर्थ छ तर दृढ़ आत्मनियंत्रण गर्नु अनिवार्य
छ ।”

“हो भन्ते ! वहाले यस्ते भन्नुपर्छको थियो ।”

“अनि के तिमीले आत्माको संयमन गन्थौ ।”

“गर्ने भन्ते”

“मिथ्या त होइन ?”

“होइन भन्ते”

“कहिलेदेखि गन्थौ आत्मनियंत्रण ?”

“भर्खरैमात्र भन्ते । भन्ते आनन्दको उपदेश
सुनी ।”

“कसरी ?”

“भन्ते !” पश्चत्तापको स्वरमा रूपाले भनिन—
“काम-वासनाले अन्धी भई स्थिरमति अश्वजितलाई
पाउने कामना लिएर मैले संघमा दीक्षा लिएकी थिए ।

“अनि यसेकारण आच्छकुञ्जको एकान्त बाटिका-
मा अश्वजितसित काम चेटा गन्थौ ?”

“ज्यू, यो सत्य हो भन्ते । मैले अपराध गरें ।”
रूपाले कोरि दृढ़ भई अटल स्वरमा भनी—“तर अब
मेरो बासनाको विषवक्ष भद्रत आनन्दको उपदेशले
जडेसित उखेली पर्याकिदिएको छ । मेरो विकार नष्ठ
भयो । अबदेखि कामना रहित भई धर्मको प्रनगमन
गर्नेछु ।”

“यसेमा तिमो कल्याण निश्चित छ ।”

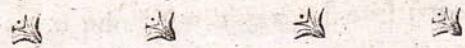
“भन्ते ! मलाई भिक्षु आनन्दले यो पनि उपदेश

गर्नुभयो—“जसरी राम्रात्री छानु लगाएको घरमा पानी
चुहिँदेन त्यसरी नै ध्यान अध्यास भएको चित्तमा राम
पस्देन । समाधिद्वारा मनलाई शसन गरे विकारको
नाश हुन्छ ।”

“यो अटल सत्य हो ।” गद्गद भई भिक्षु यशले
साधुवाद गरे ।

“म पापको प्रायशिचत गर्नु भन्ते ।”

“तिमो कल्याण होस ।” यति भनी भिक्षु यश
आपनो बाटो लागे ।

शान्त रात्रिको प्रथम प्रहर । अट्टमीको अर्द्ध-
चन्द्रले अन्धकारलाई चिरी धरातलमा ज्योत्स्ना फेलाइ-
रहेको थियो । अश्वजित विहानको घटनाले पीडित
भई कक्षमा बुझिरहेको थियो । पूर्ण योवना रूपाको
कोमल कायाको स्पर्शले एक प्रकारको सुखद पीडाको
अनुभवले उष्ण श्वासको प्रवाहमा बाद विचार गर्न
थाले—‘यो वास्तविकता पूर्ण ज्ञानमार्ग नै ठीक छ जस-
मा शान्ति तथा सुख छ । आह ! रूपाको स्पर्श कति
सुखदायक थियो । तृप्ति नै सन्तोष हो औ सन्तोषै सुख
हो । तपस्या, साधना गरी भविष्यमा पाउने सुख मिथ्या
हो । वर्तमान नै सत्य हो भविष्य एक कल्पना । त
यथार्थको वर्तमान सत्यलाई नै किन नश्वपनाओ ?
जहाँ तृप्ति छ उहीं सुख छ ।’ आपने विचारमा सम्ब-
लित भई अश्वजित कोठाबाट निस्के । शान्त बातावरण-
मय रात्रीमा उसले देख्यो उसको भावनाको पुष्टि बढ-
चन्द्रमा हाँसिरहेको औ तारागणले आँखा जिम्काइरहेका
विस्तार विस्तार अश्वजित रूपाको कुटीतिर लाग्यो ।

चारैतिर पल्याक पुलुक नजर दौडाई अश्वजितले

दंलोको चेपबाट चियाएर हेरे । रूपा मस्त निद्राले

सुतिरहेको । दंलो घचवच्चाउनलाई हात बढाए तर छेउ—
छाउ अरुले थाहा पाउँछ भन्ने विचारले हात ज्ञारी केरि
चियाएर राघ्री भिव हेरे । उसले देख्यो कोठाको पछा-
दिपटि खुल्ला झरोखाबाट चन्द्रकिरण कोठामा फंलि-
रहेको । सुस्त चालले त्यही झरोखाबाट भिव पसेर
सुतिरहेकी रूपाको शंखा छेउमा गई वस्तो । सुस्त
निद्राको श्वास संचारको वारणसे नाचिरहेका मदमत्त
योदनाका पुँडे वक्ष धो ग्रन्तव्यस्त वस्त्रमा सुडोल इवेत
पिण्डुलिलाई निहारी बसे । उसका सारा तन-वदनमा
कंपकम्पीदो लहर ढट्यो । आफूलाई बशमा राखन
नसकी रूपालाई आकमाल गरी आपनो दर्शन आधर रूपा-
को रक्ताम आधरमित स्पर्श गराउन थाल्यो ।

“‘बो हो’” रूपा भयभीत भई तरंग तर्सी उठी ।

“‘म, रूपा, तिमी प्रियतम !’” तिमी प्रेमले
मलाई तिमी भए ठाउँ चुम्कक ज्ञे खिँची त्यायो । तिमी
प्रीति यथार्थ चियो, आऊ अब यसलाई सार्थक गरौ ।”

“‘होइन आश्वजित होइन’” आफ्ले प्रज्वलित गरे-
को आश्वजितको वासनाको ज्वालाको भयानकता देखी
आफ डराई ।

“‘प्रिये !’” आश्वजितले रूपालाई बाहुपासमा लिन
खोजदै भने— “‘आऊ, म तिम्रो कामना पूर्ण गरिदिन्छु ।’”

रूपा पछि हटिन् । दुखित भई करुणस्वरमा
बोलिन्— “‘मिक्षु ! मलाई आक्सोस छ मैले तिमीलाई
मोघमार्ग देखाएँ । मलाई क्षमा गर । अब ‘म’ मा कुनै
किसिमको आसक्ति छैन । मैले कामनाको, मारको दमन
गरिसको । तिमी जाऊ ।’”

“‘तिमीलाई नपाई म जान सकिदन रूपा । हेर
अब म मारले पीडित छु । मेरो सारा शरीर जलिरहेको
छ, यसलाई शीतलता प्रदान गर । कामरूपी नागले

मलाई डसिसक्यो धौ सारा सृष्टिलाई डस्ने छ । यही
नै यथार्थ छ आऊ । आऊ, रूपा आऊ अब बढता मला-
ई न तडपाऊ ।” आसक्त आश्वजितले केरि रूपालाई
समाउने चेष्टा गरे ।

“‘कामन्ध मिक्षु’” रूपा कोधित भई भनिन—
“‘आपनो मर्यादाको स्मरण गर । आपनो पवित्रीत-
वस्त्रलाई निहार । जब तिमी नै मोहग्रस्त छौ तब
संसारलाई कसरी प्रशस्त गर्छौ ?’”

“‘संसारलाई भगवान् तथागतले, उनको संघर्षे,
उनीहरूको धर्मले प्रशस्त गर्नेछ ।’”

“‘के तिमी संघर्षा छैनौ, धर्मसा छैनौ ? के
तिमीलाई तथागत प्रिय छैन ?’”

“‘मलाई मात्र तिमी प्रिय छौ अब अरु केही
प्रिय छैन ।’”

“‘तर अब मलाई तिमी होइन, तथागत सम्यक्
संबुद्ध प्रिय छ । वहाँको विमलवाणी प्रिय छ, लाखोलाई
मुख दिने उनको धर्म प्रिय छ । क्षुद्र मिक्षु ! मैले दिव्य-
दृष्टि पाइसकेको छु । अब तिमीले मलाई होइन, चंयम-
लाई प्राप्त गरी आफ्नो भलाइ हेर ।

“‘प्रिय रूपे !’” आश्वजित विचलित भई भन्यो—
“‘मलाई न छल । तिमी बिना मेरो जीवन अब शून्य
छ । आऊ आ-आपनो इच्छाको पूर्ति गरी मुखको रस-
पान गरौ ।’” यति भनी आश्वजितले जबरजस्त रूपालाई
आपनो बाहुपाशमा बाँध्यो । रूपा छटपटाई उत्पत्त भई
उसले आश्वजितको कांधमा आपनो तीक्षण दाँतले टोकि-
दिई । चुम्बन लिन भनी निहुरेको आश्वजित पीडाले
प्रसित भई जोरसँग रूपाको अनुहारमा ठोकिन पुग्यो ।
रूपाको नाक, मुखबाट रगत बहन थाल्यो । खून देखी
आश्वजित भयतित भई रूपालाई छोडेर कुटीदेखि आग्यो ।

Spiritual Powers and teaching of the Buddha

- Ven. Uttara, Nepal.

The spiritual-powers can be received by one who fully develops the mind, contemplating in the deep-meditation. The way of receiving spiritual powers did not arise after the arisen of our Lord Buddha. But from the great spain of the time many ascetics investigated and received some of these kinds of super powers. All-though they got such powers, they were not the result of subduing all passions. That's why till those passions settled, they were embodied on such powers and when those passions arose they lose them all.

Here, mentioning a certain incident of a sage is very appropriate. A sage, who was an embodiment of spiritual powers, by the help of his one of the mental-powers, he could go through the sky to a far distance, to where he wished. It was a great result of his deep-meditation. Usually he went through, the sky to villages from his serene and scenic hermitage in the jungle,

for the alms. One day on his way, from the sky he saw a beautiful consort of a king, relaxing her clothes on the top of the palace. At once an amorousness came-up into his mind and thereby, missed his spiritual powers. Hence, suddenly, he fell down. It was the end of his spiritual powers.

Now it is clear that, though they got such powers, they are really not permanent. It is just as a silent-volcano. When the volcano is peaceful for a longtime, we can not say that it is not active and will not erupt again. When the occasion comes, it at once explodes. In this same way, due to such unfully-erdedicated aggregates, super powers will disappear. The Buddha also, during his Bodhisatta periods, attained such kinds of mental spiritual powers. Nevertheless he did not attach or cling to them. On the other hand he did not conclude, investigating more about the ways of concentrating in meditation to bring up

perfect mental purification as other ascetics. So he, pointed out them profitless and went for the in search of real truth. Even though, Bodhisatta for long in his last birth (Siddhartha) wandered in search of correct contemplating method of meditation. By being a pupil of "Alarakalama and Uddakaramaputta" he gained the "AKINCANNAYATANA and NEVASANNA-SANNAYATANA"

Akincannayatana;—

Jhana consciousness dwelling on "Nothingness"

Nevasannanasannayatana;—

Jhana consciousness where in "Perception neither is nor is not".

They accepted and defined that it was the real way to gain the highest goal or the most mental purity state. But he left that highest state and began to concentrate in deep meditation, by using one's own wisdom. He used the MIDDLE - WAY for it. On Wesak Full Moon day, as the sun was arising, he too gradually eradicated all passions, as tree being cut down from the root, by vipassana Meditation based on the Anapanasati Meditation.

Anapanasati Bhavana —

In each moment, breathing-in and out is done by everyone. By regarding it we live and pass the time but mindfulness on them is very seldom. Sometimes we breath long and sometimes we breath short, regarding our thoughts and acts of those circumstances. When fear, flurry appears in one's mind naturally he begins to breath in first. In another occasion, when one's wish fulfilled or when one meets a person, who he wished from long-time, naturally in such movement he breaths in too long due to his strong happiness and joy. These all we called Inhalation and Exhalation.

Here we usually forget the essential act that the mindfulness. So, just as floating water in the river we loose our mind freely in our own Inhalation and Exhalation. Hence, stop for movement and think yourself. It is also can be turned into meditation. Thereby, as a fish drawn away from its watery abode, as a limp in the side of the window, this unsteady mind can be brought in right contemplating object, indicated by the Buddha. For that the special Meditation "Anapanasati" discovered by the Buddha.

Ana-Inhalation, Pana-Exhalation,

Sati-Mindfulness. It can be concentrate in two ways, "SAMATHA and VIDASSANA".

Samatha Bhavana; -

Kamacchanda—attachment on five sensual pleasures,

Vyapada; -

Desire to injure to others.

Thinamiddha; - Drowsiness,

Uddhacca; - Flurry,

Kukuccha; - Repentance

Vicikiccha; - Uncertainty (doubt)

These are the five hindrances. In fact, these aggregates expels or settle-down by concentrating in Samatha Bhavana. Unless it settled such kinds of passions, do not secured to dispell with any remain.

Vipassana Bhavana—

It occurs to realize on the impermanent unsatisfactory and impersonal (corelessness) nature of the psycho physical phenomena of one's own person as well as of the people's persons. Any how, these two kinds of meditations are on the based of Anapanasati Meditation. It is very easy meditation method. Newly you don't want to do any and do not want to be worry. Just you have to keep your mindfulness on your inspiration and espiration and espiration what you do daily. First of all select

the worthy place for your meditation.

Now sit with your legs crossed. Looking body by eyes is not necessary. Please close your eyes. Focus the mind on the object of meditation. In the beginning you may feel quite difficult. By the arising of seeing, hearing etc. may distract your mind. But it does not matter, beat those all and try to increase more and more, your encouragement in concentrating. As days rolled you will be able to right object. Consequently your mental tranquility on right object. bring you to be free from disturbances, frastracens. Thereby, your mind become Calm and go forth in purity-mind.

So, the teaching of the Buddha on meditation helps to solve all aggregates with no any remain. The result of his the Super Mundane Wisdom, or power are perfect. Hence;

"With all his attachments cut,
with the heart's pining subdued,
calm and serene and happy is he,
for he has attained peace of mind."

गुरुपूजा

- कुन्दनकुमार

बौद्धतयागु पुचलेय पुन्हीयागु दिनयात महस्व
वियाः धर्मकर्मया ज्यायानाः हनेगु चलन दु। विभिन्न
योगं चूलाःगु पुन्हीयागु महत्त्वया अतिकं हे दुगु जूल।
सिद्धार्थं गौतमयागु जन्म, सम्बोधिलाम व परिनिर्वाण
नं पुन्हीयागु दिनय हे जुल गुगु दिनयात झीसं स्वांया
पुन्हीयागु नामं हनावयाच्चना। अथे हे प्रसार महिना-
यागु विलापुन्ही अर्थात् गुरुपुन्ही नं विभिन्न योगं चूलाःगु
दिन खः। सिद्धार्थया गर्भप्रवेश, महानिनिष्कमण व
धर्मं चक्रप्रवर्तनं नं थ्व हे दिनय जूंगु खः। उकि दिल्ला-
पुन्हीयात बौद्धजगत्य धर्मं चक्रदिवसया रूपय् हनेगु याना-
वयाच्चवंगु दु। थ्वहे दिनयात शिष्यपिन्सं थः गुरुजनप्रति
आदर व श्रद्धा द्यायेगु दिन अर्थात् गुरुपूजायागु दिनया-
रूपय् नं हनावयाच्चवंगु दु। थ्व दिन कुन्ठु झीयाय् स्कूल
वयाम्पस्य विदा नं वियातःगु दु। थुगु किसिमं स्वयेवल-
य् गुरु व शिष्यपिनि दथुइ ववातुगु व दुनुगलं निवेयागु
स्वापू बल्लाकेगु थ्व छगु मिगु दिन खः धइगु तिइदु
तर झीसं व्यवहारय् थ्यक मिखा व्येवलय् गुरु व
शिष्य पिनि दथुइयागु स्वापुतिइ छु भचा मगा:मचा: थें
च्चनावः। गुरुपुन्ही कुन्ठु शिष्यपिन्सं थः गुरुजनपिन्त
साःसाःगु मिमिगु नसाञ्चल द्यानाः आशीर्वाद पवनेवं गुरु
पुन्ही हंगु धाये छिथे मच्चवं। उकि झीसं गथेयानाः

गुरुपुन्ही हने माली? गुरुपिनिप्रति शिष्यपिनि कर्तव्य
छु? थ्व खे सिइके थुइकेया लागो झीसं भगवान् बूद्ध
सिगाल धंहा छह्य गृहपतिपुत्रयात व्यूगु उपदेश व्वनेगु
बांलाइ। थुगु उपदेशय् गुरुप्रति छह्य शिष्ययागु कर्तव्य छु
व थःगु कर्तव्यय् च्चनाच्चवह्य छह्य शिष्यप्रति गुरुयागु
कर्तव्य गथे जुइमा: धंहा खे बांलाक कनातःगु दु। थुगु
उपदेश बौद्ध अबौद्ध सकले गुरुशिष्य पिनिगुलांगी उतिकं
ज्यालगय् जू।

सिगालोवाँव सूत्रय् आचार्य गुरुपिन्त दक्षिण
दिशा धयातःगु दु। दक्षिणा प्रदान याये योग्यपि जूगुया
निति हे गुरुजनपिन्त दक्षिणदिशा समान धयातःगु खः।
मचातय् न्हापांह्य गुरु थः मां खःसां न मचात छु भति-
चा तःधिकः जुइवुङ्का: इभित स्यनेहने याना: उपकार
याइपि गुरुजनर्पि हे खः। उकि गुरुजनर्पि धयापि शिष्य-
पिनि जवगु ल्हाः समान खः। थथे दक्षिणा विधे योग्य-
पि गुरुजनपिन्त शिष्यपिन्सं थुकथं प्रत्युपस्थान याये
सयकेमा:—

(१) आसनं दनाः आदर गौरव वयेगु। गुरुजन-
पि वःगु खन धायेव शिष्यपिन्सं थः च्चंच्चनागु आसनं
दनाः स्वागत यायेमा:। छ्यत ला थौकन्हय् नं कक्षाकोठा-
य् सर्पि वेवलय् विद्यार्थीत दनेगु याःसां न अनुशासनया

थ नियम अपार्यच्च; बवातुक पालन ज्ञानाच्चंगु खनेमदु ।
थये जुइ मज्यू ।

(२) सेवा यायेगु । गुरुपिनिपाखें विद्या व
ज्ञानगुणया खें सयेका सिइका कायेगुया नावं ई व्यः
स्वया: गुरुपित शिष्यविन्सं याये बहःगु सेवा रहल न
यायेमाः ।

(३) सुश्रूषा यायेगु । थन सुश्रूषाया ग्रंथं बांलाक
थुइकातयेमाः । गुरुपिन्सं स्थनाद्यगु खें मन तया
न्यना: थ्वीका: कायेगु, थःगु शंका निवारणया लागी व
बांलाक ध्वाथुइकेया लागी थहस्यां मस्यगु व मथूगु खें
आवर व सम्मानपूर्वक गुरुयाके न्यना: धारणा यायेगुयात
सुश्रूषा धयातःगु खः । कक्षा कोठाय् सर्वार्पिके छुँ प्रश्न
न्यनेवलय् दनाः न्यनेगु थुकीया छगु दसि खः तर थव
दश्व विद्यार्थीतयसं बवातुक पालन यानाच्चंगु खने मदु ।
सर्वार्पिन्सं ध्वंकाच्चनीबलय् अनेक कथं बलासय् डिस्टर्ब
यानाच्चबनेगु सामान्य खें थे हे जुइ धुँकल । र्जि थये
बलासय् डिस्टर्ब जुइगु ज्या यायेमखु' धकाः विद्यार्थीतयसं
प्रतिज्ञा, यानाः सदां उगु प्रतिज्ञा पालन यायेफत धाःसा

वयसिकं तःजिगु । गुरुपूजा मेणु छु वं ?

(४) मेनेगु चिची धंगु ज्या यायेगु । थगु
नियम स्कूल व्याध्वसय् द्वनीपि विद्यार्थीपिन्सं सिवप्
गुरुयाथाय् नावं च्चनाः विद्याध्ययन यानाच्चर्पि शिष्य-
पिन्सं पालन यायेमाः ।

(५) विद्या सयेकाकायेगु । गुरुया पाखें सत्कार-
पूर्वक विद्या सयेका कायेमाः । स्थनाद्यगु तःगूमछि
विद्याध्ययन कमसेकम छागुली जक जूसां पूर्वक थ्वीका
कायेगु यायेमाः । थौंकःहृष् विद्यार्थीवर्णया दध्वी विद्या
सयेकाकायेत द्वनेगु सिवयनं जाँचय् पास यायेताजक
द्वनेगु धंयें ज्याःगु बांमलाःगु प्रवृत्ति खनेद्वाच्चंगु दु ।

थये न्याता प्रकारं शिष्यपिन्सं गुरुजनपिन्सं सेवा
भक्ति यायेमाः । अले थये सेवा भक्ति याःपि शिष्यपिन्सं-
प्रति नं गुरुजनपिन्सं थःगु कतंध्य पूर्वंकेमाः । थये थव-
थवय् कतंध्य पालन जूसा तिनो गुरुपुन्ही कुन्हु गुरुपिन्सं
नसात्वंसा द्य छनाः यानागुया महत्व दइ ।

विहार मामां वया

— लक्ष्मी श्वेठ

चिरिवक वा:गु नुगः धानाः
खेंछता ज्या छतार्पिगु छवलय् दनाः
वया जि भगवन्
छःपिगु विहार मामां ।

राग, द्वेष, मोह व ल्वापुख्यापुया
दयुइ लाःगु जीवन ज्वनाः
त्वर्कानं थे मिखा कनाः
वया छःपिगु विहार, मामां ।
थयंगु मखु जि छःपिगु विहारतक
मन छन छन फवसाह्वत्वं च्चन
विचाः लिलिकुनां च्चन
जि वयो छःपिगु विहार मामां ।

श्री कौष्ठ गतिविधि

नेपाली भाषा

आनन्दकुटीमा प्रवर्जया विसर्जन

२०८६ पाँष २४, काठमाडौं-

सदा यहाँको आनन्दकुटीविहारमा बुद्धपूजा हुनुका साथे लुभिनीमा अस्थायी प्रवर्जयाकार्य सम्पन्न गरी कर्किएका १२ जना कुलपुत्रहरूको प्रवर्जया विसर्जन गरियो ।

गत पाँष १६ गते विहान काठमाडौं छोडी बेलुका लुभिनीपुगेर १७ गते बुद्धपुत्रहरूलाई प्रवर्जित गरी चार दिनसम्म प्रवर्जित जीवनको तालिम दिई २२ गते काठमाडौं कर्को २३ गते परिवाण सम्पन्न गरिएको त्यस कार्यक्रमका उपाध्याब मिक्षु सुबोधनन्द महास्थविर हुनुहुन्थ्यो भने आचार्यमा मिक्षु मंत्री स्थविर हुनुहुन्थ्यो । समिलित अन्य मिक्षुहरूमा चुँद महास्थविर, कुमार काश्यप महास्थविर, विमलानन्द महास्थविर, श्रीतान, सद्गतिस्त, भट्टि, आनन्द र सोमित हुनुहुन्थ्यो । प्रवर्जित हुनेहरूमा प्रफुल्ल शाक्य, सनील शाक्य, सन्निजत शाक्य, नीरज, मुञ्चाख, विक्रम, सन्तोष, सचिन श्रीराम, बच्चुराम र सुजन थिए ।

समिति गठन

२०८६ माघ २०, पाल्पा-

यहाँको तानसेनको टबसार टोल स्थित ज्ञानमाला समा महाचंत्र विहारको स्थापना २००४ सालदेखि बुद्धधर्मको प्रचार प्रसार गर्ने पवित्र उद्देश्य लिई ज्ञानमाला

समा संचालन हुँदै आएको मा उक्त ज्ञानमालासभाको निर्वाचितमा संकुचित राजनीतीकरण नगराटनको लागि ज्ञानमालासभा महाचंत्र विहारका छास्यहरूको बृहद भेलाले चन्द्रलाल शाक्यको अध्यक्षतामा सचिव र कोषाध्यक्षमा क्रमशः केशवलाल बज्राचार्य र महेशलाल शाक्य रहेको समिति गठन गरेको छ ।

देशदर्शन भ्रमण

२०८६ माघ १६, कीर्तिपुर-

थी ५ को सरकार स्थानीय विकास मन्त्रालय अन्तर्गत दुर्गम क्षेत्रका लामाहरूलाई देशदर्शन भ्रमण गराउने सिलसिलामा आज यहाँको थोकीतिविहारमा १८ जिल्लाका दुर्गम क्षेत्रका लामाहरू आउनुभई त्यहाँ रहेका बौद्ध चार धामका प्रतीकहरूको दर्शन गर्नुभयो । सो बेला विहाराधिपति मिक्षु सुदर्शन महास्थविरले यात्रहरूको स्वागत गर्नुका साथे विहारको तर्फबाट जलपान पनि गराइएको थियो ।

प्रशिक्षण शिविरको समुद्घाटन

२०८६ माघ १०, काठमाडौं-

युवा बौद्ध समूहको आयोजनामा यही माघ १० गतेदेखि माघ १६ गतेसम्म थोकीतिविहार, कीर्तिपुरमा जनजाति बौद्ध जागरण प्रशिक्षण शिविरको महामहिम थाई राजदूत डा. रोनारोंग नोपकुनबाट सम्पन्न भएको छ । मिक्षु अनिरुद्ध

महास्थविरसमक्ष शीलप्रार्थना भई शुरूचएको सो शिविरमा चितवन, कास्की, बागलुड, रूपन्देही र सुखेतका ६६ जना मगर र गुरुडहरूले भाग लिइरहेका छन् । बुद्ध, धर्म, संघ, चतुरार्थ सत्य, आर्यश्रष्टाद्विक मार्ग र दशपारमितज्ञको प्रतीक स्वरूपको तर्गिदेवामा दीप प्रज्वलन, गरी, समुद्घाटन गर्दै प्रमुख अतिथि डा. रोनारोगले यसप्रकारको शिविरले बौद्धजगतमा जनजारण ल्याएको छ र सहभागीहरूले गहिरो अध्ययनकासाथ ज्ञान हासिल गर्नेछ भन्ने आशा व्यक्त गर्दै बौद्धकियाकलापमा अभिवृद्धि भइरहेको कुरामा सन्तोष व्यक्त गर्नुभयो ।

शान्तरत्न शाक्यद्वारा उद्घोषित त्यस समारोहमा युवा बौद्ध समूहका अध्यक्ष हर्षमुनि शाक्यले स्वागत भाषण गर्दै १२ व्याख्यातामा सर्वज्ञ हिन्दू नेपालमा पसेपछि बौद्धपन घट्दै बौद्धसंस्कार, हिन्दूकरण भएको कुरा गर्नुभयो । साथै ई.पू. १३०० वर्ष अधिका तामाङ, गुरुड, मगर र शेर्पा आदि आदिवासी जनजाति आज हिन्दूकरण भएर गढाराखेकोमा दुःख व्यक्त गर्दै नेपालका जन्मसिद्ध बौद्धहरूले विशुद्ध बौद्धसंस्कारमा रहनुपर्ने कुरा बताउनुभयो । समूहका सचिव विरत्न मानन्धरद्वारा कार्यक्रमको परिचय गराइएको थियो भन्ने सदस्य मदनबहादुर तुलाधरद्वारा धन्यवाद ज्ञापन गरिएको थियो ।

मिक्षु सुदर्शन महास्थविरको समाप्तित्वमा संचालन भएको त्यस समारोहमा आपनो मन्त्रव्य व्यक्त गर्दै तामाङ घेदुड संघ लामा समितिका महासचिव धर्मराज तामाङले बुद्धधर्मानुकूल आचरण गर्न गएको तामाङहरूको लागि भएको शिविरमा १३ सूत्रोम प्रस्ताव पारित गरी तामाङहरूले परिवारमा कुनै व्यक्तिको मृत्यु भएमा सेतो लगा लगाउने र रक्सी खाई घेवा गर्ने जस्ता बुद्धधर्म विपरीतका कुराहरूलाई पन्डाइसकेको कुरा बताउनुभयो ।

यस्तै भू पू. न्यायाधिकर्त्ता रामानन्दप्रसाद तिहले मानसिक खुराक दिएर प्रशिक्षार्थीहरूलाई आपनो समाजमा समानताको भाव उत्पन्न गराएर आध्यात्मिक एवं धार्मिक व्यवहार प्रदान यस शिविरको उपादेयता भएको कुरा बताउनुहोदै बुद्धधर्म बुझने चाहने व्यक्तिले जनकल्याण चाहेको हुनेछ भन्नुभयो । यसे गरी तसु बीद्र सेवा समितिका सचिव रामप्रसाद गुरुडले धर्म के हो भनी सोङ्ग गुरुडले आफ्लाई बौद्ध सन्दर्भ तर लामा पुरोहितले राखिदिएको नाम अनुसार प्रसाद, बहादुर आदिं कहलाई विन्ध्यवासिनी र ममकामना आदि देवस्थलमा घबोद्ध कियाकलाप अंगालेर पूजा गर्ने गरिएको सबै व्यवहार सेनिक तालीमबाट फर्केपछि हिन्दू आचरणको कुप्रभाव हो भन्नुभयो । सार्व बहाले वर्षमा एक पटक माघ महिनामा लुम्बिनीमा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको तीर्थयात्रा आयोजना गर्न भएको कुरा पति बताउनुभयो । अर्का प्रवक्ता एम एस थापा मगरले आपनो धर्म र इतिहास गुमाएर बसेका नेपाली जनजातिमा चेतनाको जागृति आएको सा नयाँ धार्मिक जागरण शुरू भएको छ भन्नुभयो । यसे गरी बहाले बुद्धधर्म प्राचीन हो र हिन्दूधर्म ई. पाँचौ शताब्दीपछि मात्र विकास भएको हो र हिन्दूधर्मले १२ व्याख्यातामा आएर सिन्धुघाटीको सञ्चयता सँग विवाद उठाएको छ । लिच्छवी राजा वृषदेव, रानी गमवती र भाइ बालाचनको प्रालग्नमा विधवा द्वाहुनीदाट जन्मेका शंकराचार्यले नेपालमा प्रवेश गरी मिक्षु मिक्षुणीलाई जबर्दस्ती विवाह गराए, मणिजोगिनीलाई बज्रजोगिनी र बूद्धलाई भैरव स्वरूप बनाई पूजा गर्न लगाइयो । यसरी उनले बुद्धधर्मलाई तहस नहस पारेका थिए । नेपालमा छुवाछुट सबै शंकराचार्यको कर्तृत हो । पूर्वतिर जाँदा पृथ्वीनारायण शहले साँको दमाई आदि समेतलाई लगेर त्यहाँ हिन्दू र बहुणबाट

प्रसार गरिएका थिए । आज जनजातिमा धर्म कर्म-
काण्डमा अडेको छ, ज्ञानमा अडेको छैन । बाहुनहरू
नेपालमा शरणार्थीको रूपमा आएका हुन् र आज उनी-
हरूको जगजगी छ । कल्याण मार्गको धर्म बचाउनेले
जूनसुकै पाटोमा लागे पनि आपनो धर्म बचाउनेति-
कतंव्यनिष्ठ भई लाम्हुपछु । धर्मलाई बचाउने हुँदै पार्टी
हुनु पनि आजको आवश्यकता देख्न आएको छ । सो
समारोहमा बौद्धजगत्मा ठूलो रथाति प्राप्त गरेका बौद्ध-
जगत्मा ठूलो रथाति प्राप्त गरेका बौद्धधर्मको लागि
अतुलनीय देव दिएका समाजसेवी मणिहर्व ज्योतिकंसा-
कारको निधनमा गहिरो शोक प्रकट गर्दै १ मिनेट
मौत धारण गरिएको थियो ।

उक्त शिविरमा प्रशिक्षार्थीहरूलाई बौद्धजागरणको
ज्ञान प्रशिक्षण गर्ने प्रशिक्षकहरूमा भिक्षु सुदर्शन, प्रकाश
बज्राचार्य, सुवर्ण शाक्य, विरतन मानन्धर, डा. केशव-
मान ज्ञानी, शान्तरत्न शाक्य, सुश्री सविता धार्थवाः,
भिक्षु मंत्री, सुश्री नानीमंद्या मानन्धर, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक,
बरदेश मानन्धर, सुश्री अमिता धार्थवाः, हर्षमुनि शाक्य,
एम. एस. थापा मगर, सुरेश श्राले मगर, डा. बज्रराज
शाक्य, लोकदर्शन बज्राचार्य द्वारात्न शाक्य, देव रघिजत,
परशुराम तामाङ, भिक्षु अश्वघोष र आर. बी. बन्द्य-
हुनहुन्छ ।

१२ वर्षे सम्यक् महादान सम्पन्न

२०८६ माघ १, काठमाडौं—

२५०० वर्षमन्दा पनि अधि दीर्घकर्त्तव्यागतहरूको
पालादेखि दानमाहात्म्यलाई अङ्गालेर बौद्धसंघदान संघ
भोजन परम्परा रहिआए अनुसार नेपालमा सम्प्रक् पूजा
परम्परा चल्दै आएको छ । शील, समाधि र प्रज्ञालाई
जीवनको अभिन्न अंग मानेर बोधिसत्त्व आदर्शलाई

प्रस्तुत गरेको अतीत बुद्धहरूको गुणानुस्मरण स्वरूपबो
सम्प्रक् महापर्व दानशील भावनाको ज्वलन्त अनुपम उदा-
हरण हो । दैनिक आवश्यकताका बस्तुहरू अन्न, मिठान्न,
फलफूल सहित भैयज्य आदि दान गरी मैत्री, करुणा,
मुदिता र उपेक्षाभाव प्रदर्शन गर्ने सम्यक् १२ वर्षे महा-
दान स्थानीय भूइयलमा सम्पन्न भयो ।

दिव्याल, नाग, यथ, राक्षस, भूत, प्रेत आदि-
मध्ये यथायोग्य अह्वान र पन्छाउने विधि सहितको भूमि-
शोधन गरी समुचित स्थान बनाइएको त्यस स्थलमा
नेपाली बौद्ध परम्परा अनुसार नेपालका श्री ५ महाराजा-
धिराजलाई विशेष सिंगारिएको सिंहासन सहितको मञ्च-
मा सवारी गराई अभ्यागत सम्पूर्ण शाक्य बज्राचार्य
बन्धुहरूमा दान प्रदान गरी यस महापर्व सु-सम्पन्न गरिए-
को थियो । देवदेवताहरूलाई निमत्तणा गरी अधिल्लो
दिन हनुमान ढोका राजदरबारअग्राडि स्वागत सरकार
र दानप्रदान गरी माघे संकान्तिका दिन भूइयलमा
स्वागत पूजा सहित आसन प्रहण गराइएको थियो ।
देवदेवताहरूको मण्डपमा स्वागत पूजापछि राजालाई पनि
सीही मण्डपमा स्वागत विधि गराई सिंहसनारूढ गराए-
पछि थकालौहरू र थकाल्नीहरूद्वारा अर्घाचंन गरिएको
थियो । सो बेला परम्पराके रूपमा श्रीम बाहालका
शाक्यहरूबाट तिलक विभूषण, असनका तुलाधरहरूबाट
पत्र प्रसारण, नरदेवीका तुलाधरहरूबाट महाप्रसाद भोजन
वितरण, यस्ते केलटोलका कसाकारहरूद्वारा व्यजन,
बनिया खलकहरूबाट शर्करादि पानदान, न्ह्यायकंतला
चार ढुङ्गेका तुलाधरहरूबाट मिठान्न प्रदान, प्रखाका
शाक्यहरूबाट दुध वितरण र टेबहालका शिखाकारबाट
विशेष धर्मदान तथा अर्थ थद्वालुहरूबाट विविध दान
प्रदान भएको थियो ।

यसका आयोजकहरूमा कीर्तिपुण्य वज्रधारु चत्य महास्थविहार (लगन बहालका) का शाक्यतर्फबाट तीन पटकसम्म यस प्रकारको सम्यक् आयोजना गरिसकेका प्रमुख महास्थविर भाजुरत्न शाक्य थकाली, धर्मधारु जीर्णोद्धार महादिवारबाट चीधंबहालका शाक्यतर्फबाट धर्मरत्न शाक्य दोश्रो थकाली र केशचन्द्रकृत पारावत महाविहार इटु बहालका शाक्यतर्फबाट सिद्धिबहादुर शाक्य तेथो थकाली हुनुहुन्थयो । सो बेला परम्परानुसार चढाउनुपने दानपत्र श्री स्वयम्भू भगवान् र श्री ५ महाराजाधिराजसमक्ष सम्यक् महादान सम्पन्न गर्न गठित समितिका सचिव सुवर्ण शाक्यले बाचन गर्नुसएको थियो ।

यो अति कठिन दानभित्र पन्ने सम्पक् कार्यमा विशेष प्रयत्नका साथ सफल कार्यमा जुटेका महानुभावहरूमध्ये प्रमुख महास्थविर भाजुरत्न शाक्य, धर्मरत्न शाक्य, सिद्धिबहादुर शाक्य, मुक्तिरत्न शाक्य, सुवर्ण शाक्य, शान्तरत्न वज्राचार्य, आशाकाजी शाक्य, विरत्न शाक्य, मोतीरत्न शाक्य, सुगतरत्न सिन्धुराकार, ज्ञानमान शाक्य र श्रीमती पूर्णमाया शाक्यलाई श्री ५ महाराजाधिराजबाट दोसल्ल प्रदान गरी कदर गरिबसकेको थियो । त्यसको भोलिपल्ट श्री स्वयम्भू स्थानबाट थी हारती मातालाई पदार्पण गराई शाक्य वज्राचार्य महिलाहरूलाई नारीसम्मान स्वरूप महादान महाभोजन प्रदान गरिएको थियो ।

श्रीलंकादिवस समारोह सम्पन्न

२०४६ माघ १८, काठमाडौं—

सम्मानीय प्रतिनिधिसभाका समामुख दमननाथ हुँगानाको प्रमुख आतिथयमा भिक्षुराध् प्रजातान्त्रिक समाजवादी गणतन्त्र श्रीलंकाको ४५ व्रीं स्वतन्त्रता

दिवसको उपलक्ष्यमा यहाँको आनन्दकुटीविहारमा नेपाल श्रीलंका मंत्री तथा सांस्कृतिक परिषद्वारा एक समारोहको आयोजना गरियो । यो बेला प्रमुख अतिथिले श्रीलंकाको व्याण्डीमा प्रेम र श्रद्धाका साथ पवित्र बुद्धमूर्तिहरू स्थापना भएको कुरा चर्चा गर्दै त्यहाँ नयाँ बौद्धविहारहरू बन्दै रहेको र लुम्बिनीमा बडी भन्दा बडी पर्यटक आउने गरिएमा श्रीलंकासँगको सम्बन्ध प्रज्ञ सुदृढ हुँदै जानेछ भन्नुभयो । भूतपूर्व मन्त्री भुवनलाल प्रधानले श्रीलंका सेंग नेपालको २५०० बर्षभन्दा पनि पुरानो सम्बन्ध रहेको कुरा त्यहाँका प्रमुख तीन स्थानमा भगवान् बुद्ध स्वयं जानुभएको महाबंशमा उल्लेख भएबाट याहाहुन आउँछ भन्नुभयो । सभापतिको आसनबाट परिषद्का अध्यक्ष भिक्षु मंत्रीले नेपाली भिक्षुहरूलाई नेपालबाट निर्वासित गर्दा श्रीलंकाका नारब महाथेर आदिबाट भएको ठूलो प्रयत्नद्वारा नेपाली भिक्षुहरूको नेपाल भित्र्याइको कुरा उल्लेख गर्दै श्रीलंकामा हाल पनि ४५ जनाजति नेपाली अध्ययनरत भएको कुरा बताउनुभयो ।

(नेपालभाषा)

भिक्षु महासंघयात अनुदान

१११३ श्रिलागा ५, यल—

थनया थनाय् च्वंगु शाक्यसिंह विहारय् भिक्षु महास्थविरपि बुद्धघोष, कुमार काश्यप व ज्ञानपूर्णिकाया उपस्थितिइ भिक्षु सुनन्द (आगनाव) अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया आजीबन धर्मनिशासक संघमहानायक आग-महापण्डित भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविरया ल्हातिइ भिक्षु महासंघया उस्थान व विकासया लागी च्वाहालि कर्व १०,००००—(द्विःष्ठि) दां लःल्हानाबिज्यात । सकल समु-पस्थित जनपिनिपाखे दाता भिक्षुज्युया निरोगी, दीर्घाय व सुस्वास्थया लिसे ग्रन्तराय निवारणार्थ व निर्वाच

प्रार्थर्थं मंत्री सूक्ष्मा विपाठ यानाः शुश्राशीर्वादि प्रदान
याःगु जुल ।

बौद्धजागरण चेत्य शिलान्यास

१११३ पवहेला थ्व १५, सप्तरि-

थनया इटहरबी, प्रसवनी व मटिगटा नांगु स्वंगु
यारुगांया दथुइ युवा बौद्ध समूहया खसालय् परिद्राण
पाठ ज्ञूया नापं भिक्षु अश्वघोष महास्यविरपाखे बौद्ध
जागरण चेत्य शिलान्यास जुल । थनया बयोबृहुहु
सच्चिदानन्दप्रसाद तिहुं वृति कथादिउ थुगु ल्याइवलय्
सांसद् दुर्गनिन्दप्रसाद तिहया अध्यक्षताप् छगु समारोह
जुल । थुद्यलय् समूहया अध्यक्ष हर्षमुनि शाक्यं युवा
बौद्ध समूह जनजातिया दथुइ बौद्ध जागरण व संगठन
बल्लाकेत गुगु कथंया गतिविधि त्वानाच्चन धंगु खं
कनाःलि थुकीया छुमां बियाबिज्यात । थये हे तेजनारा-
यण पठिजयारं थार जाति भारतं वःपि मखसे कपिल-
वस्तु वयाच्चंपि शाक्यत खः धयादिसे थार जातिया दथुइ
गुलिनं थितिरिति दयाच्चंगु खः उकी अप्पः धंये बौद्ध
संस्कारनापि मिलय् ज्ञूगु व ब्रह्मज्ञवादया फसं कयाः थःपि
हिन्दूत थे ज्याच्चंगु खः धयादिल । मूपाहाँ कथं भिक्षु
अश्वघोषं धयाबिज्यात - “ चेत्य बुद्धया स्मारकया रूपय्
स्थनावपाच्चंगु खः । ज्ञूकनिष्कया पालय् तिनि मूर्ति
निर्माण ज्ञूगु खः । अशोकया पालय् तकं बुद्धनूतिया
निर्माण मज्जूनि । बुद्धया शिक्षा प्रचार यापेत छगु केन्द्र
माः । उकि थो थन बौद्ध जागरण अभियान कथं थुगु
बौद्ध जागरण चेत्यया शिलान्यास ज्ञूगु खः । ” सभाप-
तिया आसनं दुर्गनिन्द प्रसादसिंहुं चेत्य शिलान्यासया उगु
ज्या एतिहासिक व धार्मिक खः धासे धुजवःगु पवित्रगु
ज्याखेय् सकसिनं ग्राहालि बिइमाःगु खे न्हायंगु थुगु
इलय् मुबोधकुमार तिह व महेश चौधरीपिसं न बुद्धमंया

उपयोगिताया बारदयःथःगु मन्त्रय प्वंकादिउगु खः ।

तामाड गामय चेत्य शिलान्यास

१११३ पवहेला थ्व १०, यल-

थनमा मल्लु तामाड गामय लामापाखे पूजाविधि
व परिद्राणपाठयां लिपा भिक्षु अश्वघोष महारथविर प्रमुख
युवा बौद्ध समूह व स्थानीय प्रतिष्ठित व्यक्तिपिनिपाखे
बौद्धजागरण चेत्यया शिलान्यास पूवंगु दु । थुद्यलय्
थनया बडासदस्यया सभापतित्वय् ज्ञूगु न्वचुया ज्याइव-
लय् न्ववानादीपि तामाडपिसं तामाडपि जन्म बौद्ध
खःसां अबोद्ध कथंया न्हिया ज्याच्चंगु खे न्हायना:
बुद्धज्ञन्तीया दिनय् तकं बुद्धज्ञन्ती हनाः अय्याः त्वना-
ज्ञूगुयात कुखिनाः बौद्ध आचरणय् दुस्वये माःगु खे कना-
दिल । युवा बौद्ध समूहया अध्यक्ष हर्षमुनि शाक्यं तामा-
ड आदि नेपायाया जातित्वय् नेवाः जातिनाप गुलि स्वापूदु
धंगु खे कगुया नापं भिक्षु अश्वघोषं दुद्धया शिक्षायाबारय्
व्याख्या यानाः थार जातियाके न याः धर्म चेतना व बौद्ध
चरित्र दुग्धयेक हे खने दंगु आशा प्वंकाबिज्यात । तेज-
नारायण पठिजयारं बुद्धया शिक्षाय् चतुरायंसत्यया तःधंगु
महत्व दुधंगु खे न्हायनादीगु उगु इलय् डा. केशवमान
शाक्यं चेत्य धयागु सुयागु ध्यक्तिगत मखसे सार्वजनिक
खः, उकि हे थन सामूहिक रूप शिलान्यास ज्याच्चंक
धकाः इी थवंयवय् भ्रातृत्व भावना बांलाक व्यलके
माःगु खे धयाबिज्यात ।

दातामांया लुमन्तिइ अद्धावेद्धात

१११३ पवहेला थ्व १५, यल-

थनया सुमंगल विहारय् च्वनाबिज्याःहु भिक्षु
सम्यक् उपोति बुद्धवल पदमचेत्य विहारय् च्वनाबिज्याःहु
अनगारिका देवाचारी यः दातामां वंगु पुस २३ गते गदुगुली
मदुम्हतिया प्रति थद्धा देषानाः सुगतिया कामना यानाः

આનન્દભૂમિ બૌદ્ધ લયપૌયાત ૧૦૫।— તકા દાં લાલાના-
વિજાઃ ગુંડુ।

સવયગ્રહણ જુલ

૧૧૧૩ પોહેલાગા, ૩૦, યે-

સવયમ્ભૂ જ્ઞાનમાલા ભજન ખલઃયા ન્હુ કાર્યકા-
રણી સમિતિયા સપથ ગ્રહણ ખલઃયા સલ્લાહકાર પરિષદ-
યા અધ્યક્ષ રત્નબહાદુર તણ્ડુકારયા સભાપતિત્વય જૂગુ
સમાસ આયોગયા અધ્યક્ષ ભરતરાજં નાયઃ વિજુલીમાન
કંસાકારયા વ મેર્પિ જુલઃપિત્ત નાયઃપાંચે યાકૂગુ જુલ।
ખલઃયા જઃ મોતિરતન તુલાધરં લસકુસ યાઃગુ વ્યતય
મ્ભૂ. રણિદ્રાર ઋદ્રિમાનન્દ વજાચાર્ય પાંચેલ્યજ્યાયા
મહત્વયા વિષયય મણુના પ્રસ્તુત જ્ઞબ। ખલઃયા ન્હુગુ
વિધાન સરકારય દર્તા જુસેલિ પુલાર્પિ દુજઃપિસ નેતિક-
તાયા કારણ ન્હુગુ લ્યજ્યાયાકે માઃગુ ધેંગુ ખેં સલ્લાહ-
કાર પરિષદ્યા સલ્લાહકથં ન્હુકથં લ્યજા જૂગુ છઃ।
ઉગુ લ્યજ્યાય અધ્યક્ષપદ્ય વિજુલીમાન કંસાકાર વ સહ-
સચિવ પદ્ય સિન્દૂરમાન તુલાધર નિવિરોધ નિર્વાચિત
જૂગુ છઃ। મેર્પિ ઉપાધ્યક્ષય વિજયી જૂસ્હ શાન્તરતન
શાકયં ૨૫૩ મત કાલ ધાઃસા ઉક્કિયા પ્રતિદ્રુન્દી ઈશ્વર-
માન 'બુઝાચાર્ય' ૧૧૫ મત પ્રાપ્ત યાઃગુ છઃ। સચિવ
પદ્ય વિજયી જૂસ્હ કિરણ કુમાર જોણી યાત ૨૧૮ મત
પ્રાપ્ત જુલ ધાઃસા ઉક્કિયા પ્રતિદ્રુન્દી રોશનકાજિ તુલાધરં
૧૬૦ મત પ્રાપ્ત યાત। થથે મેર્પિ વિજયી જૂસ્હિમધ્ય
કોષાધ્યક વ સહકોષાધ્ય શાન્તકુમાર ચિદકાર વ
સવયમ્ભૂમાન તુલાધર વ સદાય પશ્કાજિ શાકય, મધ્યજુ
જ્ઞાનશોભા કંસાકાર, દિલહર્ષ તુલાધર વ પ્રકાશ તુલાધર,
શાન્તવજ્ઞ વજાચાર્ય, શયામદાસ માનન્ધર, રામરતન
તુલાધર વ પ્રકાશ તુલાધર વિજયી જૂગુ ડુ। જ્ઞાનમા-
લા ભજનખલકં રાધ્રિય સમેલન યાયેગુ। બારય
સલ્લાહકાર પરિષદ્યાંચે વઃગુ સલ્લાયાત કઃઘાના:

લુલમિત્પૌ લાલાત

૧૧૧૩ સિલલા થબ ૭, યલ-

થનયા શાંખમૂલય ચવંગુ અન્તરરીટિય બૌદ્ધ ભાવના-
કેન્દ્ર્ય પૌષ હ ગતેતિસે માદ્ય ૨ ગતેતક લાલિયંકં ચ્યાં
નિતે તિન્હયદ્વંતકયા વિદ્યાર્થીપિત થી થી સમફ્યુ તથા
ભાવના ધ્યાનયસુમાવેશ યાકા:લિ થી ઇમિત તણુ સમારોહુદ
ખવસા: રવયા: અભિમાર્વિનુ ન્હુ:ને લુમન્તિપૌ પ્રદાન યાત।
સંવમહાનાયક પ્રજાનન્દ સહાસ્થવિર સહભસ શીલપ્રાયના
જુયા:લિ મધ્યજુ સવિતા ધાયા:પાંચે ન્હાકૂગુ થુગુ સમારો-
હય લસકુસ યાંદે કેન્દ્ર્યા ઉપાધ્યક સુર્ક્તબહાદુર માનન્દ
મિલ્લિંગુ પ્રેરણા વ સુધી ચેત્યમાયાયા થદ્ધાં દાન પ્રાણ
જૂગુ થુગુ અન્દાજી દ રોપતી થાસ્ય મિલુ સુખંગલ મહ-
સ્થવિરયા સક્રિયતાં નિગુ લાલુ તિ દાંયા લાગત્ય કેન્દ્ર
નિર્ભાગ જૂગુ વ વર્ણાયા શ્રોવાદાચરિય સયાદો ઉપાધિ-
તામિવંસ મહાસ્થવિરયા અનુક્રમાં સતીપદુબ વિપત્ત-
નાભાવના શિવિર સંચાલન જ્યાચ્યંગુ ખે ન્હયનાદિલ।

થુધ્યલય શિવિર સંદ્રોજક હેમબહાદુર શાકય
કાર્યક્રમયા પ્રતિપેદન પ્રસ્તુત યાંદે જમ્મા ૪૮૬ ક્રિ
બાલિકાયિસં થુખુસીયા શિક્ષિરય બ્ધતિકા:નુ, જન્મદ
લાખયા શિવિર સંચાલન આસ્માની ખર્ચ ન્હયા
વિજ્યાત। અથે હે બર્મીસાં ધર્મદેશના યાનાવિજ્ઞાન
મિલુ ઉ આસમાચારયા મંચાંનિસે થુચ્ચબાંગુ ખેંગુ લગ્ય ક્રિ
અધ્યાસ યાયેમાઃ ધેંગુ ખેં કના શિક્ષા વ શય્યાયા વ્યા-
યાત મહાસ્થવિર મિલુ બુદ્ધિઓં નેથા:ભાસં થીકાવિજ્ઞાન

ઉગુદલય પ્રમાણપદ્ય વ લુમન્તિપૌ લાલાત:વિ-
કેન્દ્ર્યા અધ્યક્ષ જ્ઞાનજ્યોતિ કંસાકાર લગાયત
ગુણવતી, સાનુરતન સ્થાપિત, વે સંગ, પ્રા. શ્રાશારામ જા-
ધર્મરતન શાકય, સુવર્ણ શાકય વ રાજેન્દ્ર શાકયિ ચઃ।

થામણેર ધર્મબવર ભન્ત

૧૧૧૩ સિલલા થબ ૪, યે-

પ્રયુ બદ્ધવાસ શાન્તિવિહાર વ અન્તિમ
માતાતીર્થ વિહારય ચવનાવિજ્ઞાનુ થામણેર
વયાસસરયા ત્વચંકયા: ૫૫ દેંયા વેસ્ય મન્ત। અન્ન
બદ્ધ ચવંગુ દિપય દાહસંસ્કાર જૂગુ ઇલ્ય મિલુ
મિત્ર સુશોમન, જ્ઞાનમાન શાકય વ ઉપાસક દાન
શ્રાવશક રવાહાલિ જૂગુ જુલ।